

ÅRSMELDING 2018

MIDT-AGDER FRILUFTSRÅD

En årsmelding skal gi et bilde av hvem vi er og hva vi gjør. Midt-Agder Friluftsråd (MAF) jobber med alt fra statlig sikring, kartlegging og verdsetting, tilrettelegging og skjøtsel, til informasjon, veiledning og stor bredde i aktivitetstiltak overfor mange målgrupper. Årsmeldingen 2018 viser hvor vidt og omfangsrikt friluftsrådet jobber.

Vi favner bredt, sikter høyt og arbeider målrettet for å oppnå vår visjon:
Muligheter for Alle i Friluft.

Målsettingen med interkommunalt samarbeid innen friluftsliv er at det skal tilrettelegges på tvers av grenser og at det skal bli enklere for flest mulig å komme seg ut i naturen. Friluftsliv har utvilsomt en sentral plass som helsefremmende aktivitetsarena i et folkehelseperspektiv. Dette gjenspeiles i samarbeidet med fylker, kommuner, lag og foreninger. Det er viktig at kommunene aktivt bruker friluftsrådets aktiviteter, tiltak og kompetanse.

Vinteren 2018 var en snørik vinter. Flere av løype-maskinene har nå fått GPS og brukerne kan innhente direkte informasjon om hvor og når det er kjørt via

skisporet.no. Føremeldingen er og blir vår største publikumssuksess og styret har vedtatt at vi inntil videre fortsetter vår føremelding, parallelt med skisporet.no. I løpet av vinteren 2018 hadde føremeldingen på vår nettside 184 407 treff. Dette viser at føremeldingen er et viktig bidrag til at mange kommer seg ut på ski og skøyter, når det er vinterlige forhold her i sør.

Naturlos er en turkalender som årlig blir fulldistribuert i hele Vest-Agder og i våre eierkommuner i Aust-Agder. Vi har de siste årene fått spørsmål om vi bør gå over til kun digital versjon. I 2018 gjennomførte vi en mulighetsstudie hvor dette ble undersøkt. Resultatene fra studien viser at tiden ennå ikke er moden for dette, og vi fortsetter inntil videre med analog versjon i form av trykt brosjyre.

Målet vårt er å legge til rette for at flere får lyst og mulighet til, kunnskap og informasjon om å bruke og være aktiv i naturen. Suksessene med blant annet føremeldingen og Naturlos viser at vi oppnår nettopp dette.

MAF arbeider prosjektorganisert. Vi søker årlig om tilskudd fra ulike offentlige aktører til prosjektene. I tillegg brukes det mye ressurser på å søke andre finansieringskilder som stiftelser, fond og private aktører. Kampen om midler er stor. Men med gode prosjekter, gjennomarbeidede søknader og stor evne til gjennomføring, når vi gjennom med flere av våre

søknader. Vi fikk tilslag på flere slike søknader til Dagsturhytta ved Kyrkjønn i 2017 og 2018 og hytta skal være ferdig og klar til offisiell åpning 5. mai 2019. Gjett om vi gleder oss!

Her det viktig for meg å trekke frem at, uten kommunenes, fylkeskommunenes og Friluftsrådernes Landsforbunds faste kontingenter, hadde det ikke vært mulig å hente inn så mye prosjektmidler som vi har gjort de siste årene. Det gir oss et godt økonomisk fundament å søke prosjektmidler ut fra. Styret og administrasjonen følger økonomien tett og er opptatt av at midlene brukes riktig og hensiktsmessig - noe jeg som styreleder er svært trygg på.

I den forbindelse kommer vi ikke utenom en av MAF sine største utfordringer – det å finne midler til driftsfase etter tilrettelegging. Midler til drift er adskillig vanskeligere tilgjengelig enn til selve etableringene. MAF jobber stadig med å tydeliggjøre dette, og her er det viktig at også politikerne ser behovene.

Gjennom mange år har MAF etablert et godt samarbeid med Universitetet i Agder. Vi bidrar både i selve undervisningen og er fast praksisplass for friluftsstudentene, og er dermed med på å forme fremtidens friluftspeledere. Gjennom dette får de et unikt innsyn i feltet vi arbeider innenfor.

Årets «nykommer» er Sommerskolen Kristiansand. På oppdrag fra Kristiansand kommune arrangerte MAF to ukeskurs, første og siste uke i sommerferien, med tema friluftsliv. Det var til sammen 52 5. - 7. klassinger som deltok. Sommerskolen er gratis for ungene å delta på, og de fikk ei uke full av varierte og spennende friluftaktiviteter. Dette ble en suksess, og vi har påtatt oss samme oppdrag i 2019.

Til slutt vil jeg takke de ansatte, med Per Svein Holte i spissen, for det arbeidet som legges ned. Det å være styreleder i en organisasjon med høy kompetanse blant våre ansatte og ikke minst stor «stå på vilje», gjør meg stolt. MAF sitt arbeid bemerker seg i hele regionen og løfter friluftslivet på en god og profesjonell måte.

Jeg anbefaler deg å lese årsmeldingen for 2018. Kanskje finner du inspirasjon til å bruke noen av alle de løyper og turmuligheter som vi er med og tilrettelegger for i våre eierkommuner.

Bjørn Ropstad

Bjørn Ropstad, styreleder

MIDT-AGDER FRILUFTSRÅD

Midt-Agder Friluftsråd skal gi muligheter for alle i friluft.

I samarbeid med våre eierkommuner og andre aktører tilrettelegger vi for opplevelser i friluft hele året. Kristiansand, Søgne, Songdalen og Vennesla i Vest-Agder og Birkenes, Evje og Hornnes, Iveland og Lillesand i Aust-Agder eier Midt-Agder Friluftsråd som er organisert som et interkommunalt samarbeid. Ved inngangen til 2018 var det 144 983 innbyggere i denne regionen.

Administrasjonen har tilhold i Vestre Strandgate 22 i Kristiansand og utgjorde om lag syv årsverk i 2018. Daglig leder er Per Svein Holte.

Foto: Midt-Agder Friluftsråd ved Per Svein Holte, Kjetil Fosshem, Monica Roland, Janne Johnsen, Erlend Falkgjerdet, Thea Møll, Johana Houskova, René Aasnes og Finn Terje Uberg, Iveland kommune. Design og produksjon: Bjørvand & co

PER SVEIN HOLTE
DAGLIG LEDER

KJETIL FOSSHEIM
PROSJEKTLEDER/FRILUFTSVEILEDER

JANNE JOHNSEN
PROSJEKTLEDER/FRILUFTSVEILEDER

MONICA ROLAND
PROSJEKTLEDER/FRILUFTSVEILEDER

ERLEND FALKGJERDET
PROSJEKTLEDER/FRILUFTSVEILEDER

HELGE ANDERSEN
VAKTMESTER

ARNE KULIEN
VAKTMESTER

Administrasjon - personale

Daglig leder: Per Svein Holte

Prosjektledere og friluftsveiledere: Kjetil Fossheim, Janne Johnsen, Monica Roland og Erlend Falkgjerdet

Vaktmestere: Helge Andersen og Arne Kulien på timebasis i Friluftsparken i Søgne

I tillegg engasjerte MAF Gunhild Båtnes Lislevand i 50% stilling på prosjekt frem til august 2018, blant annet i forbindelse med Dagsturhytta i Jegersberg. MAF leier også inn eksterne medarbeidere på timebasis til: friluftsveiledning, IT, bildebehandling, vaktmestertjenester, sommerhjelp og renhold.

Friluftsrådene Landsforbund

Midt-Agder Friluftsråd er tilknyttet Friluftsrådene Landsforbund. Vi mottar administrasjons- og prosjektstøtte og betaler årlig medlemskontingent. Landsforbundet bistår i ulike friluftsfaglige spørsmål.

ORGANISASJON

Bakgrunn

Organisert friluftsliv har lange tradisjoner i vår region. 17. april 1939 ble Kristiansand og Omegns Friluftsråd stiftet. Det het at Friluftsrådet er et frivillig fellesorgan for Vest-Agder fylke, Kristiansands by, Oddernes, Randesund og Søgne herreder, samt interesserte organisasjoner og foreninger som har sitt virke innen de nevnte kommuner. Betegnelsen Midt-Agder Friluftsråd (MAF) ble brukt fra reorganiseringen i 1962. MAF bestod i 2018 av kommunene Kristiansand, Søgne, Songdalen og Vennesla i Vest-Agder fylke og Evje og Hornnes, Iveland, Birkenes og Lillesand i Aust-Agder fylke.

Formål

MAF skal i samarbeid med eierkommuner og andre aktører tilrettelegge for friluftsliv for alle.

Dette medfører at MAF skal:

- Arbeide for å fremme et enkelt, aktivt, allsidig og miljøvennlig friluftsliv og for å bevare natur- og kulturverdier.

- Arbeide for sikring og tilrettelegging av regionalt viktige friluftsområder.
- Arbeide for hensiktsmessig forvaltning og drift av regionale friluftsområder, herunder regionale tur- og skiløyper.
- Informere om og koordinere friluftsmuligheter i regionen.
- Arbeide for opplæring og aktivitet med utgangspunkt i regionens friluftsmuligheter.
- Gi uttalelser i viktige saker som berører friluftslivet, herunder plansaker.
- Arbeide med andre friluftssaker av regional karakter.
- Verne om allemannsretten som forutsetning for friluftslivet.

Finansiering

Hver kommune betalte i 2018 kr 17,50 per innbygger. Vest-Agder fylkeskommune betalte kr 3,90,- og Aust-Agder fylkeskommune betalte kr 5,- per innbygger i eierkommunene.

Friluftsrådet mottok i 2018

- Administrativ støtte fra Friluftsrådernes Landsforbund og Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner.
- Skjøtsels- og tilretteleggingsmidler til Friluftsparken i Søgne fra Vest-Agder fylkeskommune og til Ogge naturskole og Slåttholmen i Lillesand fra Aust-Agder fylkeskommune.
- Prosjektstøtte fra Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner, Friluftsrådernes Landsforbund, Fylkesmannen i Agder, Setesdal Regionråd, Partnerskap for folkehelse, Vassdragstyret for Nedre Otra, spillemiddelordningen, kommuner og næringslivet, samt Miljødirektoratet.
- Stiftelsesmidler til Dagsturhytta, tilrettelegging og aktivitetshjelpemidler fra Gjensidigestiftelsen, LOS Fondet og Sparebankstiftelsen SR-Bank.

Styret i MAF

Formannskap/kommunestyre oppnevner representanter til styret. Hver representant har en personlig vararepresentant. Leder og nestleder velges av styret. Det ble avholdt fire styremøter i 2018.

Midt-Agder Friluftsråds styre 2018

Kristiansand kommune

Nestleder: Terje Næss (Ap)
Vara: Lars Verket (Mdg)
Vara: Randi Haukom (H)
Vara: Vidar Lønnæs (Frp)

Søgne kommune

Torfinn Kleivset (Krf)
Vara: Per Kjær (Sv)

Songdalen kommune

Reidar Heivoll (Sp)
Vara: Hildegunn Marie Tønnessen Schuff (Mdg)

Vennesla kommune

Eivind Drivenes (Sp)
Vara: Bjørn Egil Haugland (Krf)

Evje og Hornnes kommune

Styreleder: Bjørn Ropstad (Krf)
Vara: Lars Reidar Vasland (Sp)

Iveland kommune

Svein Hillestad (Krf)
Vara: Øyvind Skaiaa (Sp)

Birkenes kommune

Gunnar Høygilt (H)
Vara: Eva Aabel Retterholt (Sp)

Lillesand kommune

Birger Gauslaa (H)
Vara: Abel Cecilie Knibe Hanssen (Ap)

Arbeidsutvalget i MAF

De enkelte kommuners administrasjon oppnevner en representant hver. Det ble avholdt tre møter i arbeidsutvalget i 2018.

Representanter i arbeidsutvalget 2018

Iveland kommune

Kulturleder Finn Terje Uberg
Vara: Næringssjef Egil Mølland

Kristiansand kommune

Naturforvalter Trond Johanson
Vara: parksjef Aase M. Hørsdal

Songdalen kommune

Folkehelsekoordinator Gunhild B. Lislevand (2. halvår) og Ranveig Odden (1. halvår)
Vara: Kommuneplanlegger Thor Skjevrak

Søgne kommune

Fagleder landbruk, miljø og natur Steinar Sunde
Vara: Arbeidsleder i ingeniørvesenet Tor Otto Kjær

Vennesla kommune

Park- og idrettssjef Jürgen Orf
Vara: Seksjonssjef Aslak Wegge

Evje og Hornnes kommune

Plan- og miljørådgiver Siv Therese Kile Lie
Vara: Enhetsleder Torgeir Hodne

Birkenes kommune

Kultursjef Wenche Flaa Eieland
Vara: Kulturkonsulent Bjørg Senum Lie

Lillesand kommune

Enhetsleder miljø, drift og samferdsel Trude Jakobsen

Midt-Agder Friluftsråd

Daglig leder Per Svein Holte, leder for utvalget

JEGERSBERG. Kranselag for hytte på 150 kvadratmeter

Ny «vaffelbu» til ti millioner kroner

Vaffelbua i Jegersberg, som nå offisielt heter «Dagsturhytta», har nådd milepælen kranselag. Til våren løpes jernet i gang.

KRISTIANSAND

– Prosjektet er i rute og det aller meste skal være klart i løpet av november. Budsjettet på pluss/minus ti millioner kroner holder vi også, sier daglig leder Per Svein Holte i Midt-Agder Friluftsråd.

Etter hvem vet hvor mange år, er det kommet så langt at «vaffelbua» i Kristiansands turområde Jegersberg har kranselag. Riktignok har ingen tenkt på noen krans, og den tradisjonelle kaga er erstattet av grillpølser og ditto koteletter, men stemningen er definitivt på topp.

Gjennom vinteren skal de siste innredningsdetaljene på plass, så blir det åpning og vafler til våren.

KANSKJE PRØVESTEKING

– Blir det litt prøvesteking mens snøen ennå ligger?

– Kanskje. Men få nå med at Midt-Agder Friluftsråd har en unik vaffeloppskrift! insisterer Holte.

Det får noen av de andre fram-møtte til å komme med respekt-løse kommentarer.

– Kanskje vi skulle blande litt oppmalt barlind i røra? antyder Åse Paulsen, leder i interimstyret for Venneforeningen for dagsturhytta.

– Helst ikke. Barlind er giftig, repliserer Per Svein Holte.

– Hva med frittgående høner som kan levere egg? er Terje Næss inne på. Han er nestleder i styret for Midt-Agder Friluftsråd.

– Hm, ikke så dumt, nikkes det fra flere.

150 KVADRAT, PLUSS PLUSS

Ti millioner kroner koster altså herligheten. Og selv om Friluftsrådet selv bruker betegnelsen

Slik ser «vaffelbua» ut på nært hold 31. oktober 2018, den dagen det er kranselag. Innvendig areal er 150 kvadratmeter, i tillegg kommer et betydelig, opparbeidet uteareal, deler av det under tak. Så begrepet «bu» passer såpass dårlig at Midt-Agder Friluftsråd bruker betegnelsen «dagsturhytte» inntil videre. Etter hvert blir det navnekonkurranse. FOTO: RUNE ØIDNE REINERTSEN

«Dagsturhytta», skal de nok slite med å bli kvitt «Vaffelbua». Men du søde grød for ei bu: 150 kvadratmeter innvendig areal, og et stort, opparbeidet uteareal hvor mye også er under tak.

– Vi planlegger navnekonkurranse, opplyser Per Svein Holte.

Som nevnt er det også etablert en venneforening. Denne kranselagdagen stiller Åse Paulsen, Mie Kaasa og Per Søvik Hanssen fra den. De er knallharde på at to andre styremedlemmer også må nevnes:

– Odd Einar Kvarsten, som dokumenterer alt med kamera og drone, og Svein Bernhard Sødal. Han er barnebarn av den siste som bodde på Sødalsmyra, nemlig Mardon Sødal, forteller Paulsen, Kaasa og Hanssen.

UIA SKAL BRUKE

Bico og andre som har bygget dagsturhytta, har fått strøm fra et aggregat. «Bystrømmen» skal

være klar i løpet av få dager; idet Fædrelandsvennen passerer, henger Kristian Vinvand oppe i en stolpe 50 meter fra dagsturhytta og sørger for at alt kobles riktig. Jarle Strøm er arbeidsleder for Bico-laget som bygger hytta.

– Et kranselag er en fin, gammel tradisjon som vi setter pris på. Et hyggelig avbrekk i arbeidet er det jo også, sier han.

Per Svein Holte tenker framover.

– Nå dreier mye seg om praktisk organisering. Venneforeningen tar hånd om dugnadsarbeidet som kommer etterhvert. Vi i Friluftsrådet har samtaler med UiA, som sannsynligvis kommer til å benytte hytta to dager per uke til studentaktiviteter. Det er et kvalitetsstempel.

TEKST: RUNE ØIDNE REINERTSEN

runo.o.reinertsen@fvn.no

Denne gjengen var riktig så fornøyd med kranselaget. Foran f.v. Bjørg Wenche Frøysa Holte, Terje Næss som er nestleder i styret for Midt-Agder Friluftsråd, daglig leder Per Svein Holte i friluftsrådet, arkitekt Erik Tveit og Monica Roland fra Midt-Agder Friluftsråd. Bak f.v. Sigmund Salthaug, som er friluftsrådets prosjektleder, deretter Per Søvik Hanssen, Åse Paulsen og Mie Kaasa, alle tre fra Venneforeningen for dagsturhytta, så Bicos prosjektleder Elias Hareide og Erlend Falkgjerdet fra Midt-Agder Friluftsråd. FOTO: RUNE ØIDNE REINERTSEN

TUROMRÅDER

FRILUFTSPARKEN I SØGNE

Mangfoldig friluftsområde på ca. 1000 mål. Omfatter Helleviga, Romsviga, Lilleviga, Donevannet, Østre- og Vestre Paradisbukt, Langviga, Lauviga, Paradisholmene, Tjamsøyene, Langøyene og andre småholmer. Området eies av MAF, Miljødirektoratet og Vest-Agder fylkeskommune. I tillegg er det inngått servituttavtaler med grunneiere. MAF har skjøtsels- og driftsansvar for hele Friluftsparken, bortsett fra bygningene i Romsviga og Lilleviga som driftes av Vest-Agder fylkeskommune.

De siste årene har det vært en tiltakende utfordring med campingbiler og -vogner som bruker parkeringsplassene i Friluftsparken. Det er vedtak på at det ikke er lov å campe i Friluftsparken og i 2018 satte vi opp nye tydelige skilt på alle parkeringsplassene med både norsk og engelsk påskrift. Det er nå ikke lenger tvil om at forbudet om camping gjelder for både telt, campvogner og campingbiler. Dette har hatt stor effekt. På tross av en fantastisk fin sommer, hadde vi liten eller ingen utfordringer med dette i sommer.

Helleviga

Gammelt kystbruk med store sjønære arealer kjøpt av MAF i 1973. Området er i svært stor grad tilrettelagt med tilgjengelighet for alle (universell utforming). Området brukes mye i våre aktivitetsprosjekter - se Naturskole, Læring i friluft, Naturlos, Samarbeid frisklivssentraler, Aktivitetstiltak for barn med funksjonsnedsettelse og Friluftsliv for minoritetsgrupper, samt under Deltakelse.

2018

- Sommerkafé i hovedhuset fra uke 25-33. Kaféen drives på dugnad av kommunalt ansatte i våre eierkommuner. Sommeren 2018 var en av de fineste somrene vi har hatt på lenge. Det gjenspeilte seg i en svært god omsetning.
- Bygd utendørs amfi ved sør-vestre langside av låven med trapp for adkomst ned på plen.
- Montert sikkerhetsstige på steinbrygga i Helleviga.
- Utbedret drenering i sving på vei inn fra bommen.
- Byttet takshingel og fått nytt forheng til kystled-gapahuk.
- Gruset opp parkeringsplasser i Helleviga og Vestre Paradisbukt.
- Hogd, ryddet, merket løyper, stelt og vedlikeholdt til beste for folk i regionen.

Veien videre

- Generelt stell og vedlikehold.
- Gjennomgang av skilting, reparere og lage nye skilt ved behov.
- Rydde langs og drenere sletta i Helleviga, samt på Svenns jorde.
- Opprusting av kyststien Helleviga – Romsviga.
- Arrangementer/turer i forbindelse med våre aktivitetsprosjekter.
- Se også naturskole.

Romsviga og Lilleviga

Gammelt kystbruk kjøpt av Vest-Agder fylkeskommune i 2004. Fylkeskommunen har driftsansvar for bygningene, MAF drifter uteområdene på vegne av fylkeskommunen og Miljødirektoratet.

2018

- Romsvigadagen – Naturlosarrangement i samarbeid med Naturvernforbundet i Søgne, Romsviga venner og Kystlaget.
- Generelt vedlikehold av grøntområdene og tilsyn av Romsdassen (friluftstoalett).
- Skjøttet eikeskogen og frukthagen, samt reparasjoner på parkeringsplass.
- Gjennomgang av skilting og merking – reparasjon og utskifting ved behov, samt nye og flere skilt.

Veien videre

- Statlig sikre parkeringsplassen ved Romsviga, samt adkomstvei ned til Romsviga.
- Gjennomgang av skilting - reparasjon og utskifting ved behov.
- Generelt stell og skjøtsel av området.
- Romsvigadagen og Hellevigadagen slås sammen i 2019.

Donevannet

Miljødirektoratet og MAF eier områdene sør og vest for Donevannet og Donevannsholmen. Flott turløype rundt vannet med gapahukleir i vestenden av vannet. Se også naturskole. Området brukes mye i våre aktivitetsprosjekter, se også Naturskole, Læring i friluft og Aktivitetstiltak for barn med funksjonsnedsettelse, samt under Deltakelse.

2018

- Gravd opp grøfter og lagt ned en ny kum, samt ryddet/tynnet langs Bergeveien.
- Fått på plass et benkebord oppe i leiren, byttet ut benker nede ved vannet.
- Ryddet og tynnet ved leiren og ned mot vannet.
- Ryddet, merket, skiftet klopp og noen utskifting av skilt i løypa rundt Donevannet.
- Generelt stell og skjøtsel.

Veien videre

- Oppgradering av Donedassen (friluftstoalett) og bålgruer, samt oppgrusing av leirplass.
- Ytterligere et benkebord – kan da «dekke» for en hel skoleklasse ved utendørsundervisning.
- Gjennomgang av skilting og merking – reparasjon og utskifting ved behov.
- Generelt stell og skjøtsel av området og turstiene.
- Se også naturskole.

Vestre Paradisbukt

I 2014 kjøpte Vest-Agder fylkeskommune med støtte fra Miljødirektoratet en eiendom i Vestre Paradisbukt. Eiendommen grenser til allerede sikrede områder i bukta og inngår som en del av MAF sin skjøtselsportefølje i Friluftsparken i Søgne.

Våren 2018 opplevde vi at vannet sto i området rundt gapahukene. Det viste seg at et dreneringsrør hadde kollapse. I forbindelse med å rydde opp i dette, ble det oppdaget nedgravd asbest som da kom for dagen. Dette ble håndtert av profesjonelt firma og dreneringsarbeidet kunne fortsette.

2018

- Ryddet opp asbest og lagt ned nytt dreneringsrør på flaten ved gapahukene.
- Ryddet trær og vegetasjon og andre mindre tiltak for å gjøre området innbydende, tilgjengelig og attraktivt for allmennheten.

Veien videre

- Bedre adkomst fra turvei og ut på bryggene.
- Merke og tilrettelegge adkomst fra gapahukene og ned på svabergene.
- Skjøtte og drifte området til beste for allmennheten.

Lauviga og Langviga

Lengst vest i Friluftsparken i Søgne ligger Langviga med flotte svaberg og Lauviga i Indre Kilen med gresslette, badestrand, badeflåte, handikaptoalett og griller. Det er stor parkeringsplass med handikaptoalett og busstopp like ved. Området er delvis egnet for rullestolbrukere.

Romjula 2017 brant toalettet ved parkeringsplassen i Langviga ned til grunnen. Gjennoppføring av toalettet ble dekket gjennom forsikringsselskapet, og toalettbygget er nå oppført i armert betong etter mal fra Kristiansand kommune. Parkvesenet i Kristiansand satte det opp på oppdrag fra MAF.

2018

- Flyttet badebryggen for bedre adkomst fra strand.
- Nytt benkebord og grill, utskifting av stokkebenker.
- Ryddet og merket adkomst ut på svabergene i Langviga.
- Generell skjøtsel og vedlikehold.

Veien videre

- Oppgradering av parkeringsplass.
- Se på mulighetene for å utbedre adkomst videre på sørsiden av flytebrygga.
- Skjøtte og vedlikeholde til beste for allmennheten.

ANDRE FRILUFTSOMRÅDER

Østre Randøya

Store deler av øya var opprinnelig en gammel forsvarseiendom kjøpt av Kristiansand kommune i 2004. Disse arealene og en rekke forsvarsbygninger er nå del av et offentlig friområde. Området har trinnfrie adkomster og er godt tilrettelagt med brygger, baderampe, badestrender, toaletter og turveier. Bygningene på øya disponeres av ulike lag og foreninger. MAF koordinerer lag og foreningers arbeid og samarbeid med kommunen.

Vokterboligen disponeres av MAF. Her har det i mange år blitt drevet sommerkafé for allmennheten.

Høsten 2016 inngikk MAF et samarbeid med Kirkens Ungdomsprosjekt (KUP) om et større restaureringsarbeid av Vokterboligen. KUP har stått på og Vokterboligen har siden høsten 2016 blitt oppgradert betraktelig. Både tak, yttervegger og vinduer er reparert/byttet ut. Det er bygd en utendørs trapp opp til kjøkkenvinduet, hvor nå kafésalg foregår. Innvendig er soverommene pusset opp, nytt bad i 1. etg og bad i kjeller er påbegynt. MAF takker for den fantastiske jobben de har gjort med å fikse opp huset.

Avtalen innebærer at KUP skal få disponere huset utenom sommer- og kafesesongen.

I sommersesongen trafikkerer badebåten strekningen Kristiansand sentrum - Østre Randøya - Dvergsøya - Bragdøya. Dette tilbudet er med på å gjøre friområdene på øyene mer tilgjengelige for de som ikke har egen båt.

2018

- Sommerkafé i Vokterboligen fra uke 25-33. Kaféen ble drevet på dugnad av kommunalt ansatte i våre eierkommuner. Sommeren 2018 var en av de fineste somrene vi har hatt på lenge. Det gjenspeilte seg i en god omsetning.
- Randøyadagen – Naturlosarrangement med ca. 55 deltakere. På grunn av innstramming av reglene vedrørende persontransport i båt, var det i år for første gang ikke tilbud om felles båttransport ut.
- Gjennomført kurs og turer.
- Kompetanseutveksling med skolene og UiA.
- Ytterligere oppgradering/restaurering av Vokterboligen.

Veien videre

- Fortsatt koordinatorvirksomhet for samarbeidet mellom organisasjonene og skolene som holder til på Østre Randøya.
- Videre kafédrift i Vokterboligen.
- Arrangere den årlige Randøyadagen i samarbeid med lag og foreninger, dersom man finner en løsning på persontransport med båt.
- Avklare muligheter for oppgradering av uthus/låve.
- Fortsette samarbeidet med KUP. De planlegger for 2019 følgende tiltak:
 - Sette inn nytt kjøkken.
 - Bygge om gangen og legge varmekabler
 - Rette opp gulv i hele huset og legge nytt gulv i gang og på kjøkken.
 - Bygge ferdig nytt bad i kjeller.
 - Isolere taket, m.m.

Dvergsøya

Dvergsøya ligger idyllisk til i skjærgården utenfor Kristiansand. Øya eies av Kristiansand kommune, og er et mye besøkt friluftsområde. Øya er tilrettelagt med badeplasser, brygger og toalettfasiliteter. Adkomsten til øya er med båt, enten privat eller med badebåten i sommersesongen. Fra og med sommeren 2011 har MAF drevet sommerkafé i låven ved vaktmesterboligen. Kaféen blir drevet på dugnad av politikere og kommunalt ansatte i våre eierkommuner.

2018

- Kafedrift uke 25-33. Sommeren 2018 var en av de fineste somrene på lenge, noe som også gjenspeiler seg i en meget god omsetning i kaféen.
- Låven – gulv i kaféen ble malt.
- Vaktmesterboligen – alle gulv på soverom og kjøkken ble malt.

Slåttholmen

Ved starten av Blindleias løp ligger Slåttholmen som ble statlig sikret i 2014. Etter 2019 overtar Lillesand kommune ansvar for skjøtsel og tilrettelegging. MAF skal fortsatt koordinere bruk og aktiviteter i tilknytning til hyttene. Holmen har to hytter. I hytte-øst var det kafé for første gang sommeren 2016. Hytte-vest inngår nå i Kystled. Lag og foreninger har fått tilgang til å bruke hytte-vest i forbindelse med arrangementer/aktiviteter som legges til holmen. Det er gledelig å se at holmen blir tatt i bruk og har blitt et flott tilskudd til friluftsmulighetene i Lillesands skjærgård. Med ny brygge er adkomsten til holmen betraktelig forbedret.

2018

- Ryddet og skjøttet holmen.
- Lagt ut sommervann til holmen.
- Hytte-øst: skiftet ut solcellepanel og skaffet gassdrevet fryseboks til salg av is.
- Rensket strender og kratt, samt ryddet en del vegetasjon og trær.
- Sommerkafé i hytte-øst i syv uker med frivillige som vertskap.
- Arrangerte Strandryddedag 5. mai – rundt 100 møtte opp og bidro med en formidabel dugnadsinnsats i skjærgården i Lillesand.
- Hytte-vest: andre sesong i Kystled – nærmere 200 overnatningsdøgn i regi av private og frivillige lag- og foreninger.

Veien videre

- Fortsette med sommerkafé i hytte-øst.
- Lage informasjonstavler ved kulturminner.
- Legge til rette for trinnfri adkomst fra de nye bryggene til hytte-øst og videre til friluftstoalettet.
- Få satt opp redskapsbod og byttet solcellepanel i hytte-vest.
- Koordinering av aktiviteter, tilrettelegging og skjøtsel av holmen i samarbeid med Lillesand kommune.
- Markedsføre Kystledhytta og sommerkaféen.

Otra Elvepark

Omfatter naturområdene fra Otras kilder ved Hovden til utløpet i Kristiansand.

2018

- Flere organisasjoner og institusjoner har bidratt til kontinuerlig utvikling av områdene.
- Ny gapahuk på Eg.
- Oppstart av mulighetsstudiet langs Otra Elvepark.

Veien videre

- Sluttføre mulighetsstudie langs Otra Elvepark – se hele elveløpet fra hav til hei. Hvilke muligheter finnes, hva kan utvikles eller ytterligere tilrettelegges. Dette i samarbeid med kommunene langs Otra, lag og foreninger.
- Arbeide videre med tilrettelegging for vannbaserte frilftsaktiviteter.
- Gjennomføre organiserte turer.
- Stimulere organisasjoner som merker og vedlikeholder turløyper.

Hovedturløypa Kjerrane - Stemmen

21 km tur- og skiløype i Bymarka vest i Kristiansand, fra Kjerrane via Songdalen til Stemmen i Vennesla.

2018

- Sesongen 2017/2018 var en relativt god vinter- og skisesong.
- En del vedlikehold og kantklipping er utført med innleid hjelp fra entreprenører.

- Det er utført dugnadsarbeid og Nils Aurebekk har bistått med maskiner.

Veien videre

- Videreutvikle samarbeid med Torridal IL og Oddersjaa i forhold til dugnadsarbeid i traséen.
- Det arbeides med planer for flere tiltak som skal være med å gjøre traséen bedre både som turløype, men også for å kunne bruke trasé ved vedlikehold mm.
- Arbeide for finansiering av utbedringer og oppgraderinger.
- Kjøre skiløyper i samarbeid med Kristiansand kommune når det er gode snøforhold.
- Se på andre løsninger for løypekjøring mellom Aurebekk og Stemmen.

Fjellmannsvegen

Tusenårig ferdselsveg fra Setesdal til kysten. Merket løype fra Slettefet i Hornnes til Kjerrane i Kristiansand. Eldre kartbrosjyre deles ut ved forespørsel. Vi opplever at vegen blir lite brukt, og MAF har derfor besluttet å ikke prioritere skjøtsel og vedlikehold av denne.

Veien videre

- Vurdere muligheter for at frivillige kan ta på seg rydding og oppmerking.
- Se også Hovedturløypa.

SIKRING OG TILRETTELEGGING

SIKRING

Sikring av områder til friluftsliv er en viktig oppgave for friluftsrådene. Allemannsretten gir folk rett til å ferdes hensynsfullt i utmark. For merking eller andre tilretteleggingstiltak må man ha samtykke fra grunneier. Der man ønsker tilretteleggingstiltak, hvor allmennhetens friluftsb bruk overstiger rettighetene vi har i friluftsløven eller områder med særlig store friluftskvaliteter, er det ønskelig at det offentlige sikrer/erverver arealet ved kjøp eller inngår servitutavtale med grunneier. De sikrede områdene er viktige arealer der vi kan tilrettelegge for allmennhetens friluftsmuligheter. Det kan være badeplasser, båtutfartsområder, turutgangspunkt, turveier, nærfriluftsområder m.m.

I 2018 arbeidet MAF med to sikringssaker. På Sandrip ble nesten 1000 mål sikret i samarbeid med Sandripheia fritidspark. Vennesla kommune jobber videre i samarbeid med MAF om sikring av Gåseflå.

TILRETTELEGGING

Sykkel

Agder er en sykkelregion med mange muligheter. Stadig flere bruker sykkel som transportmiddel til jobb, skole, idrett, tur og rekreasjon. Sykling er en velegnet og viktig aktivitet i det norske friluftslivet som gir gode naturopplevelser og bedre helse. Sykkelen gir større aksjonsradius og dermed tilgang til flere områder for utøvelse av friluftsliv.

I vår region er det i dag to etablerte nasjonale sykkelruter og mange flotte lokale turtraséer som er vel-egnet for sykling. Pågående utbygging og forbedring av sykkel- og gangstinet bidrar også til sunn og miljøvennlig transport til attraktive friluftsområder.

Nasjonal Sykkelrute nr. 3

Sykkelrute langs vassdraget Otra fra Kristiansand til Hovden og Haukeligrend. Se også naturskole - Gåseflå.

2018

- Sykkelguide selges. Finnes på norsk, engelsk og tysk.
- Sykkelruta er tilknyttet naturskoleleiren på Gåseflå.
- Grunnskolene benytter ruta i mobil leirskole, et samarbeid mellom MAF og Bringsvær leirskole.
- Samordning av interessene langs ruta og markedsføring i ulike sammenhenger.

Veien videre

- Igangsette forprosjekt for revitalisering av sykkelruta og omkringliggende friluftstiltak.

- Ivareta friluftsjessene i forhold til utbygging.
- Medvirke til god standard og vedlikehold.
- Utvikle regionale ruter med Nasjonal Sykkelrute Nr. 3 som stamme.
- Se også Otra Elvepark.

Nasjonal Sykkelrute nr. 1

Sykkelruta går også under navnet North Sea Cycle Route. Nordsjøruta knytter sammen flere områder som er særlig aktuelle for MAF.

2018

- MAF har hatt ulike tiltak i tilknytning til traséen.
- Formidling av kartbrochure og markedsføring av ruta.

Veien videre

- MAF ønsker å bidra til videreutvikling av ruta.
- Utvikle regionale ruter med Nasjonal Sykkelrute Nr. 1 som stamme.

Regionale sykkelruter

Sykkelruter som gir innbyggere og tilreisende mulighet til regelmessige sykkelturner i trygge rundløyper. Traséene skal være av god kvalitet og gi allsidige natur- og kulturopplevelser. De regionale sykkelrutene skal være for alle mennesker med vanlige sykler.

2018

- Distribusjon og markedsføring av kartbrochure for regional sykkelrute Jegersberg-Justvik.
- Videre arbeid med prosjektet avventes, herunder kartbrochure Søgne-Songdalen og Birkeland-Lillesand.

Veien videre

- Opprettholde hovedprosjektet Regionale Sykkelruter.
- Gjennomføre delprosjektet Søgne/Songdalen og Birkeland/Lillesand.
- Avtaler med grunneiere og kommuner.
- Finansiering av de ulike tiltakene.
- Opparbeide traséer.
- Informasjon og markedsføring.

Ski og skiløyper

Vinteren 2017/2018 var en relativt god skisesong. I Kristiansand og Vennesla er det kommunenes egne ansatte som kjører skiløypene. I Evje og Hornnes er Otra IL ansvarlig, mens løypelaget på Øyna- og Toplandsheia kjører løypene der. På Årstøl i Søgne kjører kommunen på ukedager og Søgne Skiklubb

supplerer i helgene. Ildsjeler og frivillige gjør en stor innsats i mange av de andre løypene i regionen. MAF bidrar med tilskudd til en del av løypekjøringen, samt noe tilskudd til utbedringer og vedlikehold av løypetraséer.

Løypekjørerne og frivillige gjør en fenomenal innsats for skifolket i regionen. Utvikling og drift av regionale skiløyper er et satsingsområde.

2018

- Drift av føremelding på egen nettside www.midt-agderfriluft.no
- Det ble produsert føremeldinger i tidsrommet 29. november 2017 til 15. april 2018.
- MAF har bidratt med midler til skjøtsel, utvikling og drift av skiløypene i Vennesla, på Høgås i Evje og Hornnes, på Øyna- og Toplandsheia i Birkenes og Hovedturløypa Stemmen - Kjerrane i Vennesla, Songdalen og Kristiansand.
- Mange skiløyper ble kjørt for begge stilarter.

Følgende var i 2018 definert som regionale skiløyper i Midt-Agder regionen:

Løypene på Drivenesheia og på Lauvås, Hovedturløypa Stemmen - Kjerrane, Høgås- og Gautestadområdet, samt Øyna- og Toplandsheia.

Veien videre

- Drifte og videreutvikle føremeldingstilbudet.
- Arbeide for at løypemaskiner i regionens skiløyper skal kunne utstyres med egen GPS slik at løypekjøring kan ses direkte på skisporet.no.
- Vurdere nye alternativer for løypetraséer som egner seg både for fristil og klassisk.
- Skaffe økonomiske midler til tiltakene.
- Arbeide aktivt for at kommuner skal inngå langvarige avtaler med grunneiere. Dette kan blant annet gi muligheter til tilskuddsmidler gjennom spillemiddelordningen.

Sandripheia Fritidspark

Sandripheia fritidspark er et interkommunalt samarbeidsprosjekt. Selskapet skal tilrettelegge og drive anlegg for vinter- og sommeridretter, samt fremme friluftaktiviteter for allmennheten på Sandrip i Vennesla kommune. Selskapet skal ikke ha kommersielle formål. Sandripheia fritidspark eies av kommunene Kristiansand, Vennesla, Søgne og Songdalen.

Omfattende utvikling og utbygging av Sandripheia fritidspark har blitt gjennomført over en lengre periode.

2018

- Styret i Sandripheia fritidspark består av oppnevnte representanter fra respektive eierkommuner, samt representant fra skikretsen.
- MAF har siden 2008 hatt daglig administrasjon av anlegget.
- Vaktmestertjenester, løypekjøring og arbeid med snøproduksjon kjøpes av Vennesla kommune.
- Kristiansand kommune bidrar også ved snøproduksjon.
- Årlig brukermøte for å ivareta ulike brukergrupper.
- Et omfattende prosjekt med å tilrettelegge nye løypetraséer, bygge snøproduksjonsanlegg og skiskytteranlegg har blitt gjennomført.
- Som del av utbygginga er det også bygd ny varmestue, garasje og maskinhus til snøproduksjonsanlegg. Mye arbeidet har blitt utført på dugnad.
- Statlig sikret et større areal til friluftsmål, samt kjøpt del av eiendom.

Veien videre

- Ferdigstille nytt skiskytteranlegg og snøproduksjonsanlegg.
- Sikre at anlegget har lav terskel for bruk, og at området er tilrettelagt for alle.
- Tilrettelegge for mer friluftsliv i fritidsparken.
- Se på muligheter for å lage forbindelse mellom skiløyper på Sandrip og løype rundt Naspevarden.
- Arbeide videre for utbedring av veien inn til Sandrip.

Kystled

Kystled er basert på tidligere tiders ferdsel langs kysten med tradisjonelle ro- og seilbåter. Formålet er å gi alle mulighet til å være på sjøen, og å ferdes på en miljøvennlig måte. Kystled består av utleie av tradisjonelle bruksbåter og ulike overnattingstilbud langs kyst og skjærgård i Norge.

2018

- I Kystled Sør har den enkelte destinasjon ansvar for egen booking og utleie.
- Kystled-gapahuken i Helleviga ble ofte benyttet til overnatting - den må ikke reserveres på forhånd.
- Hytte-vest på Slåttholmen i Lillesand er Kystledhytte. Noe utleie/utlån.
- MAF deltar i arbeidsgruppen for Kystled Sør.
- Båten Lista er stasjonert i Romsviga.

Veien videre

- MAF skal fortsatt delta i arbeidsgruppa for Kystled Sør.
- Informere om tilbudet på våre nettsider.
- MAF vil vurdere hvordan etablering av kyststier kan ses i sammenheng med Kystled.

PROSJEKTER

Naturskole

Naturskole er Midt-Agder Friluftsråds hovedsatsing for barn og unge. Konseptet består av leirsteder, kurs, elevaktiviteter og veiledning.

Leirstedene har overnattingsfasiliteter for ca. 30 elever i hver leir, undervisningsmateriell og pedagogiske opplegg knyttet til friluftsliv, natur og lokal kulturhistorie. Alle leirstedene har trinnfri adkomst og er tilgjengelig for alle. Det er gratis for skolene i regionen å bruke leirene. Andre brukergrupper kan leie leirstedene med tilhørende utstyr.

MAF bidrar med pedagogisk og friluftsfaglig kompetanse i ulike samarbeidsprosjekter, herunder folkehelsesamarbeid med By- og Samfunnsenheten i Kristiansand kommune og UiA.

Naturskole Helleviga

Helleviga er en del av Friluftsparken i Søgne. Her ble vårt første leirsted etablert på midten av 90-tallet. Leiren består av gapahuker, stor samlingsplass, ildsted, benker og bord, utstyrsrom og utsiktspunkt med benker. Leiren har også utstyr innen temaer som naturfag, kyst, friluftsliv, fysisk aktivitet og mat ute.

Låven i Helleviga er de siste årene totalrenovert og fremstår nå som et naturlig og funksjonelt samlingspunkt for naturskolen i Helleviga. Det er laget et praktisk lager- og undersøkelsesrom og hovedrommet er velegnet til samlinger og undervisning hele året.

2018

- Markedsføring av tilbud gjennom ulike kanaler.
- Videreutvikling/oppgradering av materiell.
- Kurs og elevaktiviteter.
- Registrert bruk:
3 968 skoleelever og lærere (77 utlån)
1 199 øvrige brukere (38 utleie)
- Stort antall uregistrerte dagsbesøk.
- Benyttet av UiA som del av studentpraksis ved friluftsstudiet og andre kurs.
- Benyttet av Universitetet i Hamburg som del av internasjonale friluftsstudier.

Veien videre

- Utvikle nye kurskonsept for pedagogisk personell og elever.
- Utvikle fasiliteter i kjelleren i hovedhuset.
- Gjennomføre kurs, elevaktiviteter og utlån/utleie.
- Markedsføring av tilbud gjennom ulike kanaler.

Naturskole Donevann

Naturskolen ligger tilbaketrukket innerst i Donevannet i Friluftsparken i Søgne, like ved et historisk og naturlig knutepunkt hvor flere turstier og turveier møtes. Her er en gapahukleir, utstyrsbod, utedo, kanoer og robåter, samt naturfaglig og kulturhistorisk undervisningsmateriell.

2018

- Kurs og elevaktiviteter.
- Utskiftning og rehabilitering av fasiliteter og materiell.
- Registrert bruk:
1 518 skoleelever og lærere (37 utlån)
226 øvrige brukere (17 utleie)
- Stort antall uregistrerte dagsbesøk.
- Benyttet av UiA som del av studentpraksis ved Friluftsstudiet og andre kurs.
- Benyttet av Universitetet i Hamburg som del av internasjonale friluftsstudier.
- «En nøkkel - hundre båter», pågående samarbeidsprosjekt med Søgne og Songdalen Jeger- og fiskerforening.

Veien videre

- Markedsføre tilbud gjennom ulike kanaler.
- Videreutvikle undervisningsmuligheter og materiell.
- Gjennomføre kurs, elevaktiviteter og utlån/utleie.

Naturskole Gåseflå

Idyllisk leirsted på historisk grunn i vannkanten ved Otravassdraget. Leiren ligger i direkte tilknytning til Setesdalsbanen, Nasjonal Sykkelrute Nr. 3 og elva Otra. Gapahukleiren har tre gapahuker, samlingssted med bål- og grillplass, kanoer, leir- og undervisningsmateriell.

2018

- Utskiftning og rehabilitering av fasiliteter og materiell.
- Ferdigstilt toalett med ny rullestolrampe.
- Planlagt som del av regional sykkelrute.
- Registrert bruk:
325 skoleelever og lærere (11 utlån)
276 øvrige brukere (18 utleie)
- Ukjent antall uregistrerte dagsbesøk og overnattinger.

Veien videre

- Markedsføre tilbud gjennom ulike kanaler.
- Videreutvikle undervisningsmuligheter og materiell.
- Gjennomføre kurs, elevaktiviteter og utlån/utleie.
- Utbedring av gapahuker.
- Gåseflå leirsted og omkringliggende naturområder er relevante som del av Mulighetsstudie Otra.

Naturskole Ogge

Naturskoleleiren ligger i vannkanten på Dikesholmane, sør i Ogge. Leiren består av tre gapahuker, samlingssted med bål- og grillplass og toalett med utstyrsbod. Det er

ulike typer undervisningsmateriell og leirmateriell tilgjengelig, samt kanoer og robåter. Leirstedet har bryggeanlegg tilrettelagt for rullestoler og kano/kajakk/robåt, både ved parkeringsplass og i selve leiren. Motorbåt med nedfellbar baug kan lånes ved særskilte behov. Det er et utsiktstårn på fastlandet med flott utsikt til leir og utover Ogge. Dette er kun tilgjengelig for gående.

2018

- Ferdigstille aktivitetsanlegg «Holmgang».
- Utskiftning og rehabilitering av fasiliteter og materiell, herunder kano- og båtstativ.
- Kurs og aktivitetsdager.
- Registrert bruk:
854 skoleelever og lærere (24 utlån)
259 øvrige brukere (18 utleie)
- Ukjent antall uregistrerte dagsbesøk og overnattinger.

Veien videre

- Markedsføre tilbud gjennom ulike kanaler.
- Videreutvikle undervisningsmuligheter og materiell.
- Gjennomføre kurs, elevaktiviteter og utlån/utleie.

Aktivitetsanlegg naturskoleleir

Midt-Agder Friluftsråd skal kontinuerlig videreutvikle tilbudet ved våre fire leirsteder. Naturen er en utmerket arena for fysisk aktivitet og læring. Med ulike tilrettelegginger kan vi øke aktivitetsmulighetene og gjøre områdene enda mer attraktive for opplevelse og læring.

Ved utgangen av 2015 fikk MAF støtte av Gjensidigestiftelsen til å utvikle aktivitetsanlegg ved alle våre leirsteder. Prosjektet ble ytterligere finansiert gjennom spillemidler og fylkeskommunal støtte fra Aust- og Vest-Agder. Et omfattende arbeid ble utført for å utvikle og realisere til sammen fem aktivitetsanlegg. Det ble sentralt i prosjektet å skape noe unikt og særegent for hvert av leirstedene.

2018

- Markedsføring av og veiledning i aktivitetskonseptene til sentrale brukergrupper.
- Oppfølging, tilpasninger og forbedringer av anlegg og tilhørende materiell/utstyr.

Veien videre

- Bruk og drift av aktivitetskonsepter og tilhørende anlegg.
- Videre justeringer/tilpasninger av anlegg og tilhørende materiell/utstyr.
- Kurs for pedagogisk personell.

Kurs og veiledning - Læring i friluft

MAF tilbyr kurs i friluftstemaer rettet spesielt mot ansatte ved undervisningsinstitusjoner i regionen - fra barnehage til universitet. Temaene er utvalgt med støtte i gjeldende læreplaner. De skal styrke og inspirere alminnelige lærere og SFO/barnehagepersonell til tverrfaglige læringsaktiviteter i natur og friluft. Øvrig formidlingsaktivitet er rettet mot elever og studenter. Vi har særlig fokus på «Friluftsskole US» i samarbeid med UiA og ungdomsskolene i regionen.

2018

- Utarbeidet og distribuert informasjonshefte om MAF Naturskoletilbud.
- Markedsført tilbud gjennom ulike kanaler.

- Gjennomført ordinære og spesialtilpassede kurs.
- 10 kurs med 113 deltakere fra skole/barnehage.
- 29 aktivitetsdager/økter med 711 elever og lærere.
- 9 kurs/undervisning for høgskole/universitet med 300 studenter/deltakere.

Samarbeid med Universitetet i Agder:

- Pedagogisk praksis for 24 friluftslivsstudenter ved UiA: 16 friluftsdager for omlag 600 ungdomsskoleelever og lærere i regionen.
- Veiledere på diverse feltkurs.
- Innleid som foredragsholder innen friluftsfaglige emner.
- Utleie av friluftsseiler/lærer 30% stilling til UiA.

Veien videre

- Utvikle, markedsføre og gjennomføre kurs og aktiviteter.
- Fortsette samarbeid med UiA, Tangen VGS, DNT Sør og andre.

Diverse naturskoleaktiviteter 2018

Informasjon

- Markedsført informasjon på nettsiden www.midt-agderfriluft.no
- Informasjonsutsendinger til skoler og andre institusjoner i regionen.

Rådgivende virksomhet

- Rådgivende virksomhet for Oppvekstsektoren i Kristiansand kommune, herunder planlegging og tegning av aktivitetsanlegg.
- Rådgivning, montering og opplæring i aktivitetsløyper, for andre skoler og barnehager i regionen.
- Friluftsfaglig rådgivning og veiledning ved henvendelser fra lærere og skolepersonell i regionen.

Utstyr

MAF tilbyr et utvalg leir- og undervisningsmateriell til skoler og organisasjoner i regionen, herunder klassesett med matlagingsutstyr, lavvoer, truger og ski. Vi har også spesialutstyr for barn og unge med funksjonsnedsettelse. Alt dette kan reserveres og lånes gratis.

Dagsturhytta

MAF har arbeidet med planer om etablering av en dagsturhytte på Sødalsmyra i mange år. Prosjektet ble satt på vent på grunn av forsvarets opprydningsarbeid i området. Dette arbeidet ble avsluttet i 2015. Miljødirektoratet kjøpte eiendommen i henhold til avhendingsloven. Eiendommen ble så overført til Kristiansand kommune vederlagsfritt, og er nå statlig sikret til friluftsmål. I 2017 fikk MAF tillatelse til å sette i gang byggingen av hytta på standplass 300 meter på Sødalsmyra.

2018

- Byggearbeidet ble, etter anbud via Doffin, igangsatt i april/mai med Bico AS som hovedentreprenør.
- Voie Prosjekt ble engasjert som MAF sin byggeleder.
- Kun enkle innvendige byggearbeider gjenstår ved årsskiftet.
- Søkt ytterligere tilskuddsmidler til finansiering av Dagsturhytta. Hytta er nå fullfinansiert. Se gaver og tilskudd.
- Omsøkte bygge- og utslippstillatelser innvilget.
- Bidratt med innspill til forvaltningsplanen for området som er statlig sikret.
- Markedsført Dagsturhytta gjennom ulike kanaler.
- Arbeidet for å få med frivillige lag, foreninger.
- Er i dialog med Oppvekstsektoren i Kristiansand om bruk av hytta.
- Inngått samarbeid med UiA om bruk av hytta på ukedager.
- Etablert venneforening for hytta.

Veien videre

- Utarbeide driftskonsept:
 - Fordele arbeidsoppgaver mellom MAF og venneforeningen.
 - Inngå samarbeidsavtaler med aktuelle brukere.
- Markedsføre Dagsturhytta og arrangere informasjonsmøter.
- Videreutvikle informasjonssenteret i samarbeid med Fylkesmannen i Agder. Fokus på natur og naturreservat, kulturhistorie og turmuligheter.
- Avgjøre navn på hytta.
- Offisiell åpning 5. mai 2019

Gaver og tilskudd (i kr)

• Sparebankstiftelsen SR-bank	5 300 000,-
• Gjensidigestiftelsen,	1 000 000,-
• LOS fondet	60 000,-
• Fylkesmannen i Agder	620 000,-
• Vest-Agder fylkeskommune	600 000,-
• Spillemiddelordningen (søkt)	1 950 000,-

Naturlos

Naturlos er organiserte turer eller arrangementer som samles i en felles turkalender. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom MAF, DNT Sør, Skogselskapet i Agder, Friluftsrådet for Lindesnesregionen og Lister Friluftsråd. MAF har sekretariat og er ansvarlig for alt praktisk arbeid og koordinering i forbindelse med turkalenderen. I tillegg arrangerer MAF egne naturlosturer.

Naturlosprosjektet er et tradisjonsrikt tiltak som ble startet for mer enn 20 år siden. Ca. 70 ulike lag og foreninger melder årlig inn sine turer. MAF samler og presenterer turene i turkalenderen. Turene skal være åpne for alle og det skal være med en naturlos, som er ansvarlige for turen eller arrangementet.

Turene har stor variasjon i forhold til tema, lengde og målgruppe. Hver tur er merket med ulike ikoner som viser hvem turen passer spesielt for. Turene skal i utgangspunktet være gratis, men enkelte har tilbud om transport og annet for en rimelig penge.

Naturloskalenderen inneholder turer fra hele regionen og ble distribuert til alle husstander i Vest-Agder og i kommunene Lillesand, Birkenes, Evje og Hornnes og Iveland i Aust-Agder.

2018

- 172 ordinære turer + ti ukentlige turer gjennom hele året - totalt ca. 15 500 deltakere.
- Brosjyren ble trykket i 90 900 eksemplarer.
- Egen nettside; www.naturlos.no.
- MAF var arrangør/medarrangør på 10 turer.
- Mulighetsstudie – Trykking av naturlosbrosjyren er en kostnadskrevende måte å markedsføre turene på og vi vurderte derfor om tiden var inne for å gå over til digital markedsføring. Vi gjennomførte en spørreundersøkelse hvor vi kartla bruk av sosiale medier og hvordan turdeltakerne ønsker å få informasjon om turene. Undersøkelsen viste tydelig at folket fremdeles ønsker brosjyren i papir.

Veien videre

- Fortsette arbeidet med et godt innarbeidet og vellykket konsept.
- Bruke sosiale medier i større grad for å nå deltakere til Naturlos. Det vil i 2019 bli opprette en egen facebookside for Naturlos.
- Oppfordre arrangører til å lage flere turer for ungdom.
- Gjøre naturlosturene bedre kjent for mennesker med minoritetsspråklig bakgrunn.

- Presentere Naturlos via fylkeskommunene og kommunene i deres folkehelsearbeid.
- God bredde i distribusjonen.
- Bruke Naturlos til å synliggjøre allemannsretten.

Friluftsliv for minoritetsgrupper

MAF har i 17 sesonger arrangert Friluftsliv for minoritetsgrupper. Mange mennesker med minoritetsbakgrunn kommer dårlig ut i forhold til folkehelse. Friluftsliv er en god innfallsvinkel til integrering og kan gi bedre fysisk og psykisk helse. Den overordnede målsettingen med prosjektet er å få flere mennesker med minoritetsbakgrunn til å bli kjent med norsk kultur- og turtradisjon, slik at de selv kan ta naturen i bruk til rekreasjon og livsutfoldelse. MAF ønsker å legge til rette for at flere mennesker med minoritetsbakgrunn skal få gode og spennende opplevelser i friluft og at de skal få muligheter til mer aktivitet i naturen. Dette kan også bidra til økt forståelse for hva barna deres deltar på i skolen og ellers i lag- og foreninger.

Vi ønsker å formidle norske tradisjoner og fortelle om mulighetene og pliktene vi har gjennom allemannsretten til å ferdes i skog og mark. Lavterskel, integrering og folkehelse er nøkkelord MAF jobber ut ifra. Planlegging og gjennomføring av turer er vårt primære arbeid i prosjektet, men vi har også blitt involvert i planarbeid i forhold til friluftsliv, folkehelse og integrering.

2018

- Voksenopplæringer og læringssentre i eierkommuner er viktige samarbeidspartnere. Vi har også vært på turer med andre organisasjoner.
- 1 436 deltakere fordelt på 16 turer med forskjellige aktiviteter og et variert faglig innhold.
- Videreført samarbeidet med Kongsgård flyktningsbarnehage i Kristiansand.
- Svært gode tilbakemeldinger fra deltakere og samarbeidspartnere.

Veien videre

- Bygge videre på våre erfaringer og videreutvikle samarbeid vi har med forskjellige brukergrupper.
- Prøve å legge til rette for samarbeid på tvers av ulike grupper.
- Målsetting om å kunne fortsette å ha et godt tilbud til målgruppa.

Folkehelse og friluftsliv i Midt-Agder regionen

Begrepet «folkehelse» er blitt et etablert begrep og tilrettelegging for friluftsliv er folkehelsearbeid i praksis. Folkehelseloven fra 2012 har pålagt kommuner og fylkeskommuner nye, utvidete oppgaver. MAF ønsker å bidra i dette arbeidet, og ha fokus på friluftslivets betydning for folkehelse. Naturen har et unikt potensial for vår fysiske, psykiske og sosiale livskvalitet.

Folkehelsevisjonen til Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner er: **God helse og livskvalitet for alle i Agder.** Friluftsliv har en dokumentert og viktig rolle for folkehelse i befolkningen. MAF ønsker å være med på å legge til rette for at den enkeltes helse kan fremmes gjennom en aktiv og helserelatert livsstil i friluft.

Folkehelsesamarbeid Kristiansand kommune

Kristiansand kommune har hatt en systematisk satsing på folkehelse i over femten år, og MAF har vært en viktig partner i dette arbeidet. I partnerskapet er det avtalt at MAF skal delta i, lede og utvikle konkrete tilbud som svarer på folkehelseutfordringene i kommunen.

2018

- Utemiljø skole og barnehage: kompetansebistand og rådgivning på friluftstiltak og tilrettelegging for naturbasert fysisk aktivitet og Læring i friluft - bl.a. kursing i og montering av anlegg med tau.
- Ung i Friluft: samarbeidsprosjekt med videregående skole og oppfølgingstjenesten i kommunen.
- Aktivitetsløft Kløvertun/Kongsgård: koordinering av samarbeid med ulike aktører i området og aktivitetstiltak. Gjennomføring av Kongsgård dagen 2018.
- Kompetanseutveksling Frisklivssentralen: rådgivning, kurs, friluftsfaglig opplæring av personell og klienter.

- Annet: faglig bistand i øvrige prosjekt og tiltak innen folkehelse i Kristiansand kommune.

Veien videre

- Arbeide videre med prosjekter i tråd med handlingsplanen for partnerskapet.
- Revurdere partnerskap i nye Kristiansand kommune fra 2020.
- Avsluttende evaluering med arbeidsutvalget for folkehelse i Kristiansand kommune.

Samarbeid med frisklivssentraler

I 2012 startet MAF opp med å etablere samarbeid med frisklivssentralene i eierkommunene og har siden jobbet med dette. I 2018 ble det gjennomført ulike tiltak i seks av våre åtte eierkommuner i samarbeid med sentralene. Målsettingen er at alle frisklivssentralene bruker naturen som aktivitetsarena og at friluftsliv har en sentral rolle i kommunenes tiltak. Samarbeidet består både av rene aktivitetstiltak overfor brukere av frisklivssentralene og kompetanseheving for både brukere og de som leder aktivitetene.

Pilot - Friskliv ungdom

I 2015 ble MAF tildelt et av to pilotprosjekter i forhold til barn og unge gjennom Friluftsrådernes Landsforbund. Målsettingen til pilotprosjektene var å finne ut mer om hva som skal til for å informere og motivere brukere av frisklivssentraler generelt, og barn og unge spesielt til et mer aktivt (friluftsliv). MAF fikk oppdraget i forhold til barn og unge. Friskliv ungdom retter seg spesielt mot barn og unge som faller utenom «vanlige» organiserte aktiviteter. Gjennom prosjektet ønsker vi å nå ungdommer som er lite aktive og møte dem på deres egen arena, legge opp til aktiviteter ut fra deres ønsker og vise muligheter som finnes i deres nærmiljø. Vår «kontaktkanal» er primært de kommunale ungdomskubbene.

I 2018 arrangerte vi for andre gang Seek'n find for 8.-10. klassinger i Lillesand, Birkenes og Iveland. Arrangementene ble gjennomført i samarbeid med HV Sand, Røde Kors og kommunene. Seek'n find er et avansert gjemselspill som foregår fra kveld til neste morgen. Ungdommene lager sin camp som de kamouflerer. Deretter skal de i løpet av natten finne de andre campene - fortrinnsvis uten selv å bli oppdaget.

2018

- Oppfølgingsmail/samtaler med frisklivssentralene.
- Tiltak i samarbeid med frisklivssentralene i Birkenes, Iveland, Lillesand, Songdalen og Søgne.
- Fagsamling for friskliv-/folkehelsekoordinatorene i kommunene – aktiviteter i friluft, erfaringsutveksling og utfordringer.
- Pilotprosjektet: Seek'n find i Lillesand og Birkenes, samt alternativ klubbkveld for ungdomsklubben i Lillesand – en vannsportsdag.
- Blå Kors Ung var med og filmet under Seek'n find – det kommer promofilm i løpet av 2019.

Veien videre

- Videre oppfølging av alle frisklivssentralene.
- Gjennomføre nye tiltak i samarbeid med frisklivssentralene.
- Arrangere fagsamling for friskliv-/folkehelsekoordinatorene/ansatte i aktivitetstiltak.
- Friskliv ungdom: videreføring og utvikling av konseptet til flere av eierkommunene – både gjemselsspillet Seek'n find og utendørs klubbkvelder.

Ung i Friluft

Ung i Friluft (UiF) er et prosjekt for ungdom i alderen 13-25 år. MAF ønsker å bidra til at også disse ungdommene får muligheter til gode opplevelser og aktivitet i friluft. Våre UNG-veiledere skal inspirere og motivere. Vi vil skape mer liv i friluft - av og med unge.

2018

- Samarbeid med oppfølgingstjenesten i Kristiansand kommune, Kirkens Ungdomsprosjekt (KUP) og Blå Kors Ung Agder.
- Samarbeid med Tangen VGS og videreføring av prosjektet/konseptet kroppsøvingsglede/bevegelsesglede.
- To kurs turski vinter (41 deltakere).
- Tre aktivitetsturer med oppfølgingstjenesten KRS (44 deltakere).
- Syv aktivitetsturer med KUP (126 deltakere).
- Blå Kors deltatt med multimedieproduksjon på Seek'n find.

Fikk en innføring i «bæsj and carry» før natten i skogen

VANT: Årets vinnere ble Team Kallakur fra Lillesand ungdomsskole, bestående av Erika Kvamsnes, Olia Victoria Voje og Guro Haakonsen Sæther.

FOTO: PRIVAT

DYPT INN I SKOGEN: Et av tipsene til fjorårets vinnerlag er å gå lenge og dypt inn i skogen, før man velger leirplass.

USYNLIGE: Det var viktig å skjule leirplassen godt.

KRAVSTORE: Benjamin Risdal (f.v.), Oda-Emilia Hansen, Kine Lien og Kristian Flaa tok seg god tid til å finne den perfekte leirplassen.

NATTENS TOALETT: Det handler om å ikke legge igjen spor etter seg i naturen. Heimevernssoldat og tidligere områdesjef Sigurd Assev ga ungdommen innføring i «bæsj and carry».

Ungdom fra Lillesand og Birkenes lekte gjemsel i skogen hele natten.

► FRILUFT

Etter å ha blitt utsatt en uke på grunn av stormen Knud, ble arrangementet «Seek and find» avholdt fredag.

Midt-Agder Friluftsråd og Lillesand kommune står bak begivenheten, hvor ungdommer fordelt på lag bygger leir i skogen og forsøker å finne hverandre.

Etter å ha fått en innføring i det bærbare toalettssystemet «bæsj and carry», som alle som har vært i militæret kjenner til, forsvant de 58 deltakerne inn i skogholten rett vest for Natveitåsen i Birkenes, klare for en spennende våkenatt.

Gode råd

På utkikk etter den perfekte leirplassen var fjorårets vinnere. Deres fremste råd for å vinne spillet er å gå lenge og dypt inn i skogen, og sørge for å holde god lyd- og lysdisiplin.

– Og så må vi klare å holde oss våkne, sier Benjamin Risdal, som var på lag med Sevrin Håbesland Holm, Dennis Øvrelid, Kine Lien, Kristian Flaa og Oda-Emilia Hansen.

– Dere skal holde på til klokken seks om morgenen. Hvordan klarer dere det?

– Det er bare å gnu på godteriet, fastslår Kine.

– Man får en del adrenalin og spenning av selve spillet. Det hjelper, sier Sevrin.

Etter å ha vandret et godt stykke inn i skogen, begynte gjengen å vurdere mulige leir-områder. De valgte ikke det første og det beste, men gikk flere runder og evaluerte en rekke områder – noen av dem både to og tre ganger. Til slutt slo de seg til ro med et flott stykke land, omringet av tett skog, myr og en elv. To presenninger ble brukt til å lage et provisorisk telt, som deretter ble dekket med busker, grener og gress.

– Nå må vi bare holde konsentrasjonen oppe, sier Benjamin, som hadde mange gode tips.

– Det som hjalp oss i fjor var å ikke bruke noen lykter, slik at vi fikk nattesyn. Da så vi alle andre, men de så ikke oss.

STRAMT: Dennis Øvrelid sørget for at presenningen ble så stram som han ville ha den.

Laget sørget også for å skru av viktige funksjoner på mobiltelefonen, slik at de ikke kunne bli funnet gjennom apper som Snapchat.

Første natt ute

Janne Johnsen i Midt-Agder Friluftsråd synes det er fantastisk at så mange ungdommer velger å være ute en hel kveld og natt.

– Gjennom «Seek and find» får de moro, spenning, sosialt fellesskap og mestring. Det er en ny og spennende opplevelse. For noen av dem er det første gang de er ute under åpen himmel en hel natt, sier Johnsen.

Målet med leken er at flere ungdommer skal bli glade i være ute og bruke naturen.

– Derfor er det helt topp at så mange valgte å være med, sier Johnsen.

Oda-Emilia Hansen, som også er en del av speideren, anbefaler «Seek and find» på det sterkeste.

– Det er gøy å få gå rundt hele natta og oppleve naturen.

Dennis Øvrelid var med for første gang.

– Jeg tror det blir stilig. Planen min er å hjelpe til mye med

campen, sikre presenningene slik at vi ikke blir våte og bidra til at vi finner de andre lagene.

Det tok ikke lang tid før spillet offisielt kunne begynne. Da kunne ikke Lillesands-Posten være med lenger, av frykt for at klikkelydene fra kameraet skulle avsløre lagets posisjon.

Nye vinnere

Heldigvis for deltakerne var været mye bedre denne gangen. I fjor ble arrangementet holdt under den beryktede flomhelga, og da var det mange som måtte kaste inn håndkleet. Natt til lørdag holdt været seg godt helt til spillets slutt klokken seks på morgenen.

Da var det Team Kallakur fra Lillesand ungdomsskole, bestående av Erika Kvamsnes, Olia Victoria Voje og Guro Haakonsen Sæther, som hadde funnet flest lag og sto igjen som vinnerne.

Ifølge Bjørnar Heldal i Lillesand kommune var det et vellykket arrangement.

– Det har vært helt konge, fastslår han.

► **Carl Christian Engstad**
carl.christian@lp.no

SPENTE: – Vi skal gjøre alt vi kan for ikke å sovne, sa jentemagnetene Vette Lid Hetland og Tallak Mo Reiersen før spillet begynte.

- MAF UNG-veiledere hatt stand på Fritidsmesse UNGDOM.
- Forsterkning av UNG-veilederstaben, to nye studenter fra UiA.

Veien videre

- Rekruttere ungdom til fysisk aktivitet ute generelt og UiF aktiviteter/turer spesielt.
- Gjennomføre aktivitetsøker for utvalgte klasser/grupper ved Tangen VGS og KUP.
- Forsterke staben i «Fredagsgruppa» til Oppfølgings-tjenesten KRS med UNG-veileder og bidra friluftsfaglig.
- Rekruttere til og gjennomføre regelmessige fritidsaktiviteter for utvalgte ungdommer/særskilte grupper.
- Gjennomføre spesielle aktiviteter og kurs, blant annet i samarbeid med Blå Kors Ung Agder.
- Gjennomføre studentprosjekter VGS, media & kommunikasjon.
- Realisere studentprosjekter hvis mulig (reelle produkter, kampanjer osv.).

Ti På Topp

Ti på Topp er Bedriftsidrettens versjon av det tradisjonelle turkonseptet der deltakerne besøker ulike topper i en region. Dette konseptet har en nasjonal overbygning hvor det utarbeides regionale versjoner. MAF er samarbeidspartner i prosjekter med Bedriftsidrettskretsen i Vest-Agder og DNT Sør.

2018

- Gjennomføring av Ti på Topp Agder
- 597 deltakere
- 11 322 gjennomførte turer
- MAF deltok i prosjektgruppa med særlig ansvar for friluftfaglige temaer.

Veien videre

- Fortsette samarbeidet i nåværende form.

Aktivitetstiltak for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Vi erfarer at mange barn med funksjonsnedsettelse er mindre aktive enn anbefalt. De blir ofte ikke inkludert i aktivitetene. Målsettingen vår har derfor vært at flere av disse barna skal få glede av friluftsliv og oppleve mestring i forhold til aktivitet. Ved hjelp av enkle tilrettelegginger kan barn med funksjonsnedsettelse delta i aktiviteten ut fra sine forutsetninger.

Vi har i flere år hatt et samarbeidsprosjekt med Krossen skole som har mange elever med særskilte behov og ulike diagnoser. Vi har prøvd ut mange ulike friluftaktiviteter i godt egnede turområder. Elevgruppen er sammensatt med ulike funksjonsnedsettelse og er i alderen 8-14 år.

2018

- Planleggingsmøter med lærere fra Krossen skole.
- Utprøving av ulike friluftaktiviteter i egnede turområder som f.eks. Helleviga, Donevann, Sandrip og skolens gapahukplass ved Indre Eige vann.
- Flere av elevene har vært med på aktiviteter som de sjelden eller aldri har deltatt på før. For eksempel ski, padling, dissekering av fisk, matlaging på bål m.m.
- En og samme aktivitet ble tilrettelagt på ulike måter for å imøtekomme den enkelte elevs mestringsevne.
- Spesialtilpasset materiell og utstyr.
- Høy voksentetthet.

Veien videre

- Videre utprøving av aktiviteter for barn og unge med funksjonsnedsettelse.
- Lage et idéhefte med beskrivelser av alle utprøvede aktiviteter og tilrettelegginger.
- Holde kurs i friluftsliv for ansatte som jobber med barn med funksjonsnedsettelse.

Mulighetsstudie Nodelandsheia

MAF har på oppdrag fra Songdalen kommune hatt prosjektansvar med å gjennomføre en mulighetsstudie med å beskrive friluftsmuligheter på Nodelandsheia. Arbeidet ble oppsummert i en rapport.

Mulighetsstudien ble utført i samarbeid med Songdalen kommune og Vest-Agder fylkeskommune, og har blitt presentert for både folkevalgte og deler av administrasjon i kommunen.

2018

- Songdalen kommune har med utgangspunkt i konklusjoner i Mulighetsstudien gjort et vedtak om å bevilge 3 mill kroner til ny lysløype på Nodelandsheia.
- Midt-Agder Friluftsråd har på forespørsel tatt på seg prosjektansvar i et forprosjekt for å se på mulige traséer og på andre rammefaktorer før et hovedprosjekt kan igangsettes.

Veien videre

- Se på mulige løypetraséer og sjekke ut andre rammefaktorer for å kunne gjennomføre et hovedprosjekt.
- Lage en rapport som kan brukes som del av grunnlag for videre valg.

Gapahuk på Eg

MAF har sammen med Otra Laxefiskelag gjennomført et samarbeid med å bygge en gapahuk ved turvei langs Otra på Eg. Gapahuken skal fungere som ly og le for de som fisker i Otra, samt som rasteplass, sosial møteplass og turmål langs turvei for allmennheten. I tillegg kan Sørlandet sykehus bruke området for enkelte av sine pasientgrupper.

2018

- Fått på plass grunneieravtaler, godkjenninger og finansiering av gapahuken.
- Inngått avtale med entreprenør, fulgt opp byggeprosess og ferdigstilt gapahuk klar for bruk.
- Gjennomført offisiell åpning ved start på laksefiske 1. juni.

Veien videre

- Otra Laxefiskelag har som del av samarbeid påtatt seg vedlikeholdsansvar for gapahuken.

Friluftslivkartlegging Lillesand kommune

Miljødirektoratet ønsker at alle landets kommuner skal kartlegge og verdsette sine viktigste friluftslivsområder innen 2018. MAF tok på seg prosjektledelse for kartleggingsarbeidet i Lillesand kommune. Arbeidet ble påbegynt i 2017 og sluttført i 2018. Digitalisering av arbeidet har Aust-Agder fylkeskommune ansvaret for.

2018

- Ferdigstilte arbeidet fra MAF sin side på forsommeren 2018.
- Kartleggingen og verdsettingen ble lagt ut på offentlig høring og er behandlet politisk.

Revidering av forvaltningsplan for Skjærgårdsparken i Lillesand

På oppdrag fra Lillesand kommune påtok MAF seg jobben med å revidere forvaltningsplanen for Skjærgårdsparken i Lillesand. For at det skal kunne søkes om skjøtsels- og tilretteleggingsmidler til tiltak i statlig sikrede områder, må det foreligge en godkjent forvaltningsplan med tiltak.

2018

- Gjennomgang med skjærgårdstjenesten i kommunen om tiltak for de neste 4 årene.
- Befaring med skjærgårdstjenesten, SNO og administrasjonen i kommunen.
- Revidering og reorganisering av forvaltningsplanen i dialog med Lillesand kommune og Aust-Agder fylkeskommune.
- Ferdig produkt oversendt fylkeskommune, fylkesmann og kommune i november 2018.

Nye kontorlokaler

MAF var nok en gang på flyttefot i 2018. Kontorlokalene i Rådhusgata 6 var ikke lenger like funksjonelle og vi fikk tilsag på flotte kontorlokaler i 2. etasje i Vestre Strandgate 22. Her har alle ansatte i administrasjonen separate kontorer. Vi har fått et stort og lyst møterom, bra kjøkken og spiseplass, toalett og dusj. I tillegg er bygget tilrettelagt med heis og trinnfrie adkomster. Det å være tilgjengelig for alle, har vært et savn i tidligere kontorlokaler.

INFORMASJON OG MARKEDSFØRING

Informasjonsarbeid og markedsføring er viktige elementer for å nå Midt-Agder Friluftsråds overordna mål.

Presentasjoner

- Videreutviklet presentasjon av friluftsrådet.
- Presentasjoner av MAF for ulike frivillige organisasjoner og politiske organer.
- Innlegg/foredrag på bl.a. kommunestyremøter og diverse forelesninger for studenter på UiA.
- Deltatt på ulike åpne arrangementer med stand og aktiviteter.

Medieomtale

- MAF og vår virksomhet har vært omtalt flere ganger i regionale og lokale medier.
- Faglige bidrag til og omtale iblant annet NRK Sørlandet, Fædrelandsvennen, Kristiansand Avis, Lillesandsposten, Budstikka, Birkenes Avis og Sørlandsavisa.

Annonsering

- MAF brukte i 2018 annonsering for å profilere tiltak. Flere av naturlosturene ble annonsert, enten i lokalaviser, regionalaviser eller begge deler, samt digitale annonser.

MAF DIGITAL

Begrepet MAF DIGITAL henviser til dagens mange kanaler for informasjon og kommunikasjon. MAF er «operativ» på nettside, facebook og instagram. Dette gir en akseptabel dekning for vår friluftsansasjon. Nettsiden har til nå vært vår fremste informasjonskanal til publikum og samarbeidspartnere i regionen. Ny nettside ble lansert ved årsskifte 2017/2018 hvor også «feeden» fra facebook vises. Nettsiden vår har primært statisk informasjon, med unntak av føremeldingen som oppdateres kontinuerlig igjennom skisesongen. Facebook er primærkanalen for nyheter og informasjon om arrangementer og turer som kommer.

- Regelmessig oppdatering av ulik informasjon.
- Kontinuerlig oppdatert føremelding i vinter-sesongen.
- 274 128 treff totalt på vår nettside i 2018.

Bøker

- Salg og distribusjon av «Veiviseren», «Veiviseren - 50 turer på hjul» (2. utgave), «Veiviseren - 25 turer

på hjul», «Utenfor allfarvei» og «32 nærturer i Kristiansand» – bidratt økonomisk, markedsføring og distribusjon.

- Salg og delvis distribusjon av bøker om friluftsliv i regionen.

Kart, infobrosjyrer og foldere

MAF bidrar til utgivelse og distribusjon av ulike kart, brosjyrer og årsmeldinger:

- Turkart Skråstadheia – 3 utgave.
- Tre nye infotavler på Høgås med kart – 1 starttavle, 1 vintertavle og 1 sommertavle, i Evje og Hornnes.
- 15 karttavler i Hovedturløypa – Stemmen til Kristiansand.

Infobrosjyrer og foldere

MAF bidrar til utgivelse og distribusjon av ulike brosjyrer og årsmeldinger:

2018

- Turkart Tveit – 2. utgave.
- Natuloskop kalender.
- Årsmelding MAF.
- Årsmelding Sandripheia fritidspark.
- Østre Randøya – Friluftsliv i skjærgården.
- Naturskolehefte om leirsteder, kurs og aktiviteter.
- Informasjonsfolder om Dagsturhytta ved Kyrtjønn.

Veien videre

- Profilere friluftslivet for allmennheten.
- Videreføre og intensivere formidlings- og presentasjonsarbeidet.
- Videreutvikle metoder og teknikker for formidling, digital info og dialog.
- Arbeide for økt antall brukere av nettsiden og følgere på facebook/instagram.
- Være synlige og tilgjengelig friluftsrådgivere i regionale og lokale medier.
- Benytte redaksjonelle formidlinger/annonsering av produkter og tiltak, for eksempel naturlosturer, åpningsarrangementer og viktig folkeopplysning.
- Bidragsyter og støttespiller i relevante bokprosjekter og kartprosjekter.

DELTAKELSE

Planarbeid

2018

- Gitt skriftlig uttalelse til en plan/sak der regionale friluftsanser har vært involvert.
- Sittet i arbeidsgruppe for Strategiplan for idrett og friluftsliv i Nye Kristiansand.
- Prosjektleder for verdikartlegging av friluftsområder i Lillesand.

Veien videre

- Gi uttalelser til og delta i arbeidet med planer og saker der regionale friluftsanser er involvert.
- Følge opp forvaltningsplaner for områder hvor MAF har skjøtsel, drift og forvaltningsansvar.
- Tydeliggjøre vår kompetanse ovenfor eier-kommunene.

Råd og utvalg

MAF deltar blant annet i:

- Folkehelseforum i Kristiansand.
- Vassdragsrådet for Nedre Otra.
- Tilsynsnemnda for Skjærgårdsparken.
- Arbeidsgruppe for Kystled Sør.
- Koordinator for organisasjonene på Østre Randøya.
- Naturloskomiteen – MAF er prosjektleder.
- Nasjonal Sykkelrute Nr. 3.
- Styret i Sandripheia fritidspark.
- Medlem i USUS - næringsklynge for reiseliv, opplevelse og kulturnæring i landsdelen.
- Medlem i Næringsforeningen i Kristiansands-regionen.

Turer og arrangementer i 2018

- 16 friluftsdager i Friluftsparken for 8. - 9. klasser i regionen (Naturskole, studentpraksis).
- 16 minoritetsgruppeturer, lokalt og regionalt – ca. 1500 deltakere.
- 12 aktivitetstiltak i samarbeid med frisklivssentraler og pilotprosjekter friskliv ungdom.

- Vandring gjennom Skråstadheia (Naturlos).
- Randøyadagen (Naturlos).
- Sound of Happiness-festivalen I Tresse.
- Hellevigadagen (Naturlos).
- Fire aktivitetsdager med gruppe fra Krossen skole, samt en SuperDuperDag for ungdomstrinnet.
- Natur- og kulturhistorisk vandring med friluftstudentene på UiA – Skråstadheia.
- Strandryddedag på Slåttholmen (Naturlos).
- Strandryddedag i Helleviga (Naturlos)
- Kongsgård dagen (Naturlos).
- Laksefiske ved Otra Elvepark (Naturlos).
- Romsvigadagen (Naturlos).
- Nissefest i Helleviga (Naturlos).
- Solsnudag på Odderøya (Naturlos).
- Sandripheiadagen (Naturlos).
- Se for øvrig arrangement under de ulike prosjekt beskrivelsene.

Deltakelse på konferanser og samlinger i 2018

- Samling for daglig ledere i Friluftsrådene, FL.
- Årsmøte FL og friluftskonferansen.
- Vårsamling for skjærgårdstjenesten i Agderfylkene.
- Kommunestyremøte Bygland og Valle – presentasjon av MAF og mulig medlemskap.
- Kommunestyremøte i Lillesand – presentasjon av Skjærgårdsparken og Slåttholmen.
- Ansattensamling i Stavanger for alle friluftsrådene i Norge.
- Friluftssamling for Aust- og Vest-Agder i regi av fylkeskommunene.
- Innsjillsseminar – Ny nasjonal handlingsplan for fysisk aktivitet.
- Seminar - Marin forsøpling.
- Avslutningskonferanse for Nærmiljøprosjektet til Helsedirektoratet.
- Konferanse - Forskning i friluft.

REGNSKAP

Driftsregnskap		2018	Budsjett	2017
Driftsinntekter	Note			
Driftstilskudd	1	4 074 252	3 899 983	3 336 928
Andre tilskudd, prosjekter mv	1	2 773 250	4 546 000	4 394 618
Div. andre inntekter	1	1 115 895	325 000	776 485
MVA-kompensasjon	1	680 276	400 000	604 825
Sum driftsinntekter		8 643 673	9 170 983	9 112 856
Driftsutgifter				
Lønn og sosiale utgifter	1, 6	4 952 924	2 000 000	4 725 890
Endring i premieavvik	1, 4	8 318	-	-43 044
Kjøp varer/tjenester	1, 6	3 638 800	6 882 000	3 495 710
Komp.berettiget mva på driften	1	680 276	400 000	604 825
Kalkulatoriske avskr/nedskr	2	31 000	-	31 000
Sum driftsutgifter (ekskl renter)		9 311 318	9 282 000	8 814 382
Driftsresultat		-667 644	-111 017	298 474
Finansinntekter				
Renteinntekter		32 616	10 000	45 121
Sum eksterne finansinntekter		32 616	10 000	45 121
Finansutgifter				
Renteutgifter		794	-	689
Sum eksterne finansutgifter		794	-	689
Res eksterne finansieringstransaksjoner		31 822	-	689
Motpost avskrivninger		31 000	-	31 000
Netto driftsresultat		-604 822	-101 017	373 907
Interne finansieringstransaksjoner				
Avsetninger disposisjonsfond		-	-101 017	373 907
Bruk av disposisjonsfond		-604 822	-	0
Avsetning bundne driftsfond		-	-	0
Bruk av bundne driftsfond		-		0
Regnskapsmessig resultat		0	0	0

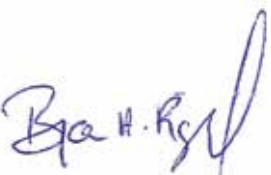
INVESTERINGSREGNSKAP

Utgifter			
Investert i inventar og utstyr	40 008	-	0
Investert i dagsturhytta	8 067 551	9 600 000	361 808
Investert i frikjøp tomt Sandrip	79 464		0
Investering i andel i KLP	11 589	-	9 705
Sum finansieringsbehov	8 198 612	9 600 000	371 513
Finansiering			
Mva kompensasjon	1 541 410	1 600 000	54 661
Investeringstilskudd	6 652 854	8 000 000	307 147
Bruk av disposisjonsfond	91 053	-	9 705
Avsetning til bundet investeringsfond	-86 705		
Sum finansiering	8 198 612	9 600 000	371 513

BALANSE

Eiendeler	note	2018	2017
Anleggsmidler			
Friareal Søgne	2	258 794	258 794
Frikjøpt tomt Sandrip	2	79 464	0
Dagsturhytte Sødalsmyra	2	8 521 599	454 048
Varebil	2	248 000	279 000
Inventar	2	40 008	0
Egenkapitaltilskudd KLP	4	43 207	31 618
Pensjonsmidler	4	3 965 062	3 430 383
Sum anleggsmidler		13 156 134	4 453 843
Omløpsmidler			
Til gode mva		2 205 523	632 291
Kundefordringer		409 985	297 017
Opptjente tilskudd	8	579 903	912 647
Forskuddsbetalte kostnader		14 275	4 738
Kasse/bank	7	3 428 134	3 392 069
Sum omløpsmidler		6 637 819	5 238 761
Sum eiendeler		19 793 953	9 692 604
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Disposisjonsfond	5	2 734 496	3 430 352
Bundne driftsfond	5	647 659	647 679
Bundne investeringsfond	5	86 705	0
Kapitalkonto (EK)	3	8 357 325	205 785
Sum egenkapital		11 826 185	4 283 817
Langsiktig gjeld			
Pensjonsforpliktelse	4	4 798 809	4 248 058
Sum langsiktig gjeld		4 798 809	4 248 058
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		2 294 326	282 724
Offentlig gjeld og feriepenger		642 254	635 968
Premieavvik	4	42 077	33 759
Skattetrekk	7	188 128	206 105
Annen kortsiktig gjeld		2 174	2 174
Sum kortsiktig gjeld		3 168 959	1 160 730
Sum gjeld og egenkapital		19 793 953	9 692 604

Kristiansand, den 20. mai 2019

Bjørn A. Ropstad
Styrets leder

Per Svein Holte
Daglig leder

NOTER

Midt-Agder friluftsråd er en interkommunal sammenslutning (kommuneloven §27). Regnskapet er valgt å presenteres i henhold til forskrift om årsbudsjett, åreregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper av 17.12.1999.

Regnskap og budsjett skal baseres på det såkalte anordningsprinsippet: «Alle kjente utgifter/ utbetalinger i året skal tas med i drifts- og investeringsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når regnskapene avsluttes.»

Alle inntekter og utgifter skal budsjetteres og regnskapsføres brutto. Det skal ikke gjøres fradrag for inntekter som direkte vedrører utgiftspostene.

1. SPESIFIKASJON AV INNTEKTER OG UTGIFTER

Spesifikasjon av tilskudd		
Tilskudd Kristiansand kommune	1 602 755	
Tilskudd Vennesla kommune	254 450	
Tilskudd Søgne kommune	549 203	
Tilskudd Songdalen kommune	166 235	
Tilskudd Iveland kommune	23 223	
Tilskudd Evje og Hornnes kommune	63 770	
Tilskudd Lillesand kommune	190 138	
Tilskudd Birkenes kommune	90 930	
Tilskudd Vest-Agder fylkeskommune	483 483	
Tilskudd Vest Agder fylkeskommune, skjøtsel Friluftsparken, prosjekter	583 213	
Tilskudd Aust-Agder fylkeskommune	105 065	
Tilskudd Aust-Agder fylkeskommune, skjøtsel Ogge, prosjekter	712 853	
Tilskudd Friluftsrådenes Landsforbund	545 000	
Tilskudd Friluftsrådenes Landsforbund, prosjekter	827 652	
Administrasjon Sandripheia Fritidspark	140 000	
Refusjon tauløyper, folkehelse, aktiviteter	200 000	
Tilskudd Miljødirektoratet	-	
IF Skadeforsikring	296 032	
Diverse tilskudd minus tilbakebetalt DU	13 500	6 847 502

Spesifikasjon av inntekter		
Salgsinntekter Helleviga, Randøya og Dvergsøya	369 070	
Inntekter salg Veiviseren og div. kart	494 774	
Leieinntekter	45 980	
Andre driftsinntekter, UiA, diverse refusjoner	206 071	
Momskompensasjon	680 276	1 796 171
		8 643 672

Spesifikasjon av utgifter		
Varekjøp kafeer Randøya, Dvergsøya og i Helleviga	157 959	
Kjøp kart og lignende for videre salg	81 900	
Kostnader lokale	372 442	
Kostnader leasing og drift bil	32 219	
Kostnader drift og investeringer i Friluftsparken	870 616	
Kostnader Naturlosprosjektet	657 223	
Kostnader Naturskoler	611 668	
Leir Ogge	126 322	
Kostnader Friluftsliv for minoritetsgrupper	635 743	
Kostnader frisklivssentraler, tiltak i kommunene	236 827	
Dagsturhytte Sødalsmyra	319 547	
Kostnader ski- og turløyper	421 956	
Kostnader drift Randøya og Dvergsnes	59 384	
Kostnader tjenester Folkehelse Kristiansand	200 000	
Kostnader regionale sykkelruter	15 000	
Kostnader aktivitetskonsepter for mennesker med funksjonsnedsettelse, Krossen skole	21 344	
Slåttholmen	595 402	
Administrasjonskostnader, inventar, kontingent FL, forsikringer, pc, telefon	444 324	
Kurs, møter og opplæring	93 965	
Reisekostnader	83 133	
Fremmede tjenester (regnskap, revisjon og rådgivning)	223 750	
Styrehonorar	41 000	
Sandripheia Fritidspark	140 000	
Mulighetsstudie Songdalen	50 000	
Lønn og sosiale kostnader (adm. og ordinære driftsoppgaver)	2 100 000	8 591 724
Sum utgifter		

2. ANLEGGSMIDLER

	Dagsturhytte	Tomter	Frikjøp tomt Sandrip	Varebil	Inventar dagsturhytte	Sum
Kostpris 01.01	454 048	258 794	0	310 000	0	1 022 842
Anskaffelser i året	8 067 551	0	79 464	0	40 008	8 187 023
Avgang i året	0	0		0	0	0
Akk kostpris 31.12	8 521 599	258 794	79 464	310 000	40 008	9 209 865
Akk. ord avskr. 01.01	0	0	0	31 000	0	31 000
Årets avskrivninger	0	0	0	31 000	0	31 000
Bokført verdi 31.12	8 521 599	258 794	79 464	248 000	40 008	9 147 865
Avskrivning %				10 %		

Dagsturhytta ble ferdigstillet i 2019 og åpnet 5. mai 2019.

3. KAPITALKONTO

Spesifikasjon av kapitalkonto	
Kapitalkonto 01.01	205 785
Anskaffelser	8 187 023
EK tilskudd KLP	11 589
Avskrivninger/nedskrivninger	-31 000
Økning pensjonsforpliktelse inkl. aga av netto pensjonsforpliktelse	-550 751
Økning pensjonsmidler	534 679
Kapitalkonto 31.12.	8 357 325

4. PENSJONSFORPLIKTELSE

Midt-Agder friluftsråd har pensjonsordning for sine ansatte i Kommunal Landspensjonkasse (KLP). De kommunale forskriftene fikk i 2002 nye bestemmelser for regnskapsføring av pensjon. Disse går i korthet ut på at de løpende utgifter i driftsregnskapet tilpasses et gjennomsnittsnivå basert på beregninger av netto pensjonskostnad. Forskjellen mellom betalt premie og netto pensjonskostnad utgjør premieavviket, som igjen gir resultateffekt. Det er i 2018 foretatt en aktuarberegning av premieavviket, pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene. Endringen i premieavviket har svekket res. for 2018 med kr 8 218 inkl aga. Dette beløpet blir inntektsført neste år. (1 års amortiseringstid).

Beløp i kroner	KLP
Årets pensjonsopptjening	491 214
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	192 411
Brutto pensjonskostnad	683 625
Forventet avkastning pensjonsmidler	-173 821
Netto pensjonskostnad	509 804
Sum amortisert premieavvik	-29 587
Administrasjonskostnad	24 645
Netto pensjonskostnad inkl. adm. utgifter og amortisert premieavvik	504 862

Beregnet premieavvik

Innbetalt pensjonspremie (inkl adm)	497 572
Netto pensjonskostnad inkl. adm. utgifter ekskl amortisert premieavvik	534 449
Premieavvik	-36 877
Arbeidsgiveravgift (14,1%)	-5 200
Premieavvik inkl arbeidsgiveravgift (14,1%)	-42 077

Pensjonsforpliktelse

Pensjonsforpliktelse 01.01 (estimat i fjor)	4 064 214
Årets pensjonsopptjening	491 214
Renteutgifter av påløpt pensjonsforpliktelse	192 411
Utbetalte pensjoner	-50 420
Årets pensjonsopptjening, renter og utbetalinger	633 205
Pensjonsforpliktelse 31.12. uten estimatavvik	4 697 419
Amortisering estimatavvik - forpliktelse	0
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12 - estimat	4 697 419
Gjenstående amortisering - forpliktelser	-
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12 - estimat full amortisering	4 697 419

Pensjonsmidler

Pensjonsmidler 01.01	3 368 734
Årets forventede avkastning	173 821
Årets premieinnbetaling ekskl adm. utgifter	472 927
Årets utbetaling av pensjon	-50 420
Årets avkastning, premieinnbet, pensjonsutbetalinger	596 328
Pensjonsmidler 31.12. uten estimatavvik	3 965 062
Amortisering estimatavvik - midler	0
Brutto pensjonsmidler 31.12 - estimat	3 965 062
Gjenstående amortisering - midler	-
Brutto pensjonsmidler 31.12 - estimat full amortisering	3 965 062

Netto pensjonsforpliktelse

Netto pensjonsmidler/ -forpliktelser	732 262
Arbeidsgiveravgift, 14,1%	103 262

Netto pensjonsmidler/ -forpliktelser inkl arbeidsgiveravgift	835 619
---	----------------

Pensjonsforpliktelser forts.

Aktive medlemmer	5
Pensjoner	1
Forventet avkastning	4,50 %
Diskonteringsrente	4,00 %
Forventet lønnsvekst	2,97 %
Forventet pensjonsregulering	2,20 %

Egenkapitalinnskudd; Innbetalt i år; kr. 11 589 Totalt innskutt; kr. 43 207

5. FOND

Spesifikasjon av disposisjonsfond:

Disposisjonsfond 01.01.	3 430 352
Avsetning til fond	0
Til kapitalregnskapet	-91 053
Bruk av fond	-604 822
Disposisjonsfond 31.12.	2 734 496

Spesifikasjon av bundne driftsfond:

Bundet driftsfond 01.01	647 659
Bruk av fond til investering i Dagsturhytta	0
Avsetning til fond	0
Bundet driftsfond 31.12.	647 659

Spesifikasjon av bundne investeringsfond:

Bundet driftsfond 01.01	0
Avsetning til fond	86 705
Bundet investeringsfond 31.12.	86 705

6. YTELSE TIL LEDENDE PERSONER OG REVISOR

Lønn og andre ytelser til daglig leder

Lønn	875 714
Forsikring, pensjonspremie og tlf	24 182

Det er utbetalt totalt kr 41 000 i styrehonorar i 2018.

Honorar til revisor består av:

Revisjon	37 500
Attestasjonsoppgaver	7 500
Andre oppgaver	0

7. BUNDNE BANKINNSKUDD

	2018	2017
Bankinnskudd bundet for forskuddstrekk	190 788	208 765

8. KORTSIKTIGE FORDRINGER

Kortsiktige fordringer består av;

Prosjekttilskudd fra Setesdal Regionråd	50 000
Prosjekttilskudd fra Vest-Agder fylkeskommune anvendt og ført over drift	70 000
Prosjekttilskudd fra Aust-Agder fylkeskommune anvendt og ført over drift	459 903
Sum kortsiktige fordringer 31.12	579 903

Til styret i Midt-Agder Friluftsråd

REVISORS BERETNING FOR 2018

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Midt-Agder Friluftsråd som viser et negativt netto driftsresultat på kr 604 822 og et regnskapsmessig resultat på kr 0. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, driftsregnskap og investeringsregnskap avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er regnskapet for Midt-Agder Friluftsråd for regnskapsåret som ble avsluttet 31.desember 2018 i det alt vesentlige utarbeidet i samsvar med kommuneloven med tilhørende regnskapsbestemmelser og god kommunal regnskapsskikk.

Grunnlag for konklusjon

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er ytterligere beskrevet i avsnittet om «Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet». Vi er uavhengige av organisasjonen i samsvar med de etiske kravene som er relevante for vår revisjon av regnskapet i Norge, og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i årsmeldingen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og særregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Agder Kommunerevisjon IKS

Postadr.: Postboks 417 Lund
4604 Kristiansand

Hovedktr.: Tollbodgata 37
Org.nr.: 987 183 918

E-post: post@agderkommunerevisjon.no

Hjemmeside: www.agderkommunerevisjon.no

Telefon Kr.sand: 38 01
Telefon Evje: 977 6

AGDER KOMMUNEREVISJON IKS

Styret og daglig leders ansvar for regnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for utarbeidelse av dette regnskapet i samsvar med kommuneloven med tilhørende regnskapsbestemmelser og god kommunal regnskapsskikk, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for hvorvidt regnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av tilsiktede eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at revisjon utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk i Norge og ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon når det foreligger. Feilinformasjon kan oppstå som følge av tilsiktede eller utilsiktede feil og er å anse som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som treffes av brukere på grunnlag av dette regnskapet.

Kristiansand, 21.mai 2019

Monica H. Smith-Tønnessen
Statsautorisert revisor

Driftsinntekter	Budsjett 2019
Kristiansand kommune	1 661 202
Vennesla kommune	263 556
Søgne kommune	205 452
Songdalen kommune	121 086
Birkenes kommune	94 302
Iveland kommune	23 832
Evje og Hornnes kommune	64 656
Lillesand kommune	197 442
Vest-Agder fylkeskommune	497 746
Aust-Agder fylkeskommune	109 000
Friluftsrådenes Landsforbund	800 000
Aust- og Vest-Agder fylkeskommune, MD 1427.78	2 634 000
Andre tilskudd, prosjektmidler, utbetalt forsikring	1 756 000
Tilskudd dagsturhytta	2 500 000
Diverse inntekter, Veiviseren, kart og annet	125 000
Salgsinntekter, kafeer	325 000
Sum driftsinntekter	11 378 274

Driftsutgifter	
Lønn og sosiale utgifter, adm og ordinære driftsoppgaver	2 200 000
Styrehonorarer	50 000
Utgifter bil (leasing, diesel, parkering, km-godtgjørelse)	40 000
Møter, kurs og reiser	100 000
Regnskap, revisjon, adm data og rådgivning	150 000
Prosjektutgifter inkl adm og lønn MAF	4 220 000
Prosjektutgifter dagsturhytta	2 500 000
Kontingent, Friluftsrådenes Landsforbund	75 000
Annonser	20 000
Kontorrekvisita og utstyr. Innredning nye lokaler	100 000
Telefon, data og porto	70 000
Tidsskrifter	5 000
Representasjon og servering	7 000
Forsikring	200 000
Leieutgifter uteområder	10 000
Drift og skjøtsel av tur- og skiløyper, samt føremelding	300 000
Drift og sjøtsel av Friluftsparken i Søgne	427 000
Randøya og Dvergsøya drift og husleie	75 000
Sommerkafeene	200 000
Skilting og informasjon	100 000
Diverse utgifter	20 000
Kjøp kart for videre salg	100 000
Vedlikehold Huset i Helleviga	50 000
Husleie	350 000
Sum driftsutgifter	11 369 000

Prosjektutgifter	
Slåttholmen	600 000
Naturlos	650 000
Otra Elvepark	200 000
Naturskole inkl samarbeid UiA	700 000
Friluftsliv for minoritetsgrupper	700 000
Krossen skole utvikling	30 000
Dagsturhytte	2 500 000
Friluftsparken investeringer	150 000
Aktivitetssløft Kongsgård	40 000
Leir Ogge	200 000
Samarbeid Frisklivssentraler og aktivitespakker	250 000
Hovedturløypa	500 000
Forenklet spillemiddelsøknader, FL	50 000
Ung i friluft	150 000
Sum prosjektutgifter	6 720 000
Driftsresultat	
Sum driftinntekter	11 378 274
Sum driftsutgifter og prosjektutgifter	11 369 000
Sum driftsresultat	9 274
Renteinntekter	
25 000	
Momsrefusjoner	
800 000	
Bruk av avsatte fondsmidler	
Informasjonsopplegg Dagsturhytta	647 000
Sum bruk av avsatte fondsmidler	647 000

UTE I DET FRI: Janne Johnsen fra Midt-Agder Friluftsråd og lærer Gunn Irene F. Kristiansen som ikke kan få fullrost initiativene fra Friluftsrådet.

Ut på tur – aldri sur

Janne Johnsen sier hun har drømmejobben, og vil ikke bytte med noen.

Hun er prosjektleder og friluftseiler i Midt-Agder friluftsråd, og tilbringer mange av dagene ute i det fri for å fremme folkehelsen.

– Vi prøver å legge til rette for friluftsliv både for barn, unge og voksne. Til grunn for trivsel ligger ofte mestring, det være seg både til lands og vanns, sier Johnsen til Birkenesavisa.

Akkurat denne formiddagen tar hun imot en skoleklasse ved gapahuken i Ogge.

– Det er jo fantastisk når friluftsrådet tilbyr oss sånne opplegg, og vi på Krossen skole i Kristiansand benytter oss av tilbudene hele året, sier Gunn Irene F. Kristiansen.

Gapahuk ved Ogge

Hun er lærer ved Krossen skole i Kristiansand, og kan ikke få gitt nok ros til alt som stelles i stand.

– Her i gapahuken har vi et opplegg med holmgang. Holmgang består av ulike aktivitetsstasjoner på Digesholmane med utfordringer for både hodet og kroppen. Aktivitetene kan brukes av alle, alene eller helst i grupper, og er laget spesielt for ungdomstrinnet, sier Johnsen, og legger til:

– Men mindre barn har også stor glede av det når voksne er med og veileder og hjelper litt.

Johnsen var for øvrig også var med på en heller fuktig nattmanøver da «Seek and find» ble arrangert for ungdommene i Birkenes forleden.

Halvåpen himmel
Gapahuken ved Ogge kan benyttes

av hvem som helst. Privatpersoner og grupper kan leie området for en billig penge, og da er det også overnattingsmulighet – riktignok under halvåpen himmel. Men det er ikke å forakte særlig når fullmånen er på sitt beste.

– Men hvis grupper vil bruke stedet, må de nesten ringe å avtale. Kontaktinformasjon finnes på internett, sier Johnsen.

Hun har ikke noe imot at Birkenes-folk bruker stedet til utflukter på ettermiddagene.

– Dersom det skulle være opptatt går det jo an å finne et annet sted til ettermiddagskaffen, og fine steder er det jo nok av langs Ogge, påpeker hun.

Fire leirsteder

Ved Gåseflå i Vennesla er det lagt til rette for Rallarrunden som er en merket løype på 2,2 km med ulike hinder. Den er laget for unge på sykkel, men kan naturligvis også benyttes til fots.

Naturskole Donevannet er en del av Friluftsparken i Søgne. Dette er et stort, sammenhengende område med mangfoldige muligheter for aktivitet og læring.

Innerst i Donevann ligger friluftsrådets naturskoleleir. Her er det mange muligheter for trivsel, aktivitet, ro og læring. Lenkegjengen her skal lære ungdommene å samhandle. Her er det også lagt opp til kanooorientering med både kart og kompass på timeplanen.

Skibsvraget finner du i Helleviga i Søgne. Dette er et anlegg for fri utfoldelse for barn og unge i alle aldre, og her det maritime miljø i sentrum.

Nyter godt av rådet
Arbeidsfeltet til friluftsrådet er vidt. I

samarbeid med kommunene og fylkeskommunen jobbes det blant annet med sikring av arealer for friluftsmål, tilrettelegging av friluftsområder, ulike turer og arrangementer og informasjon.

Friluftsrådet er medlem av Friluftsrådene Landsforbund, som er samarbeids- og serviceorgan for Norges 27 interkommunale friluftsråd. Virksomheten finansieres ved hjelp av statlig- og fylkeskommunale bidrag, samt medlemskontingent fra medlemskommunene.

Birkenes kommune betaler omkring 40.000 kroner i medlemskontingent og ifølge Wenche Flaa Eieland hos kommunen er det vel anvendte penger.

– Friluftsrådet er veldig behjelpelige når vi vil ha noe gjort, og de har hjulpet oss med gapahuk ved Øygardstjenn ved skolen og ved Ogge. Dessuten er de involvert i skiløypene på Øynaheia og har flere ganger stilt seg i spissen for å introdusere friluftsliv for flyktninger og innvandrere i Birkenes, sier Eieland.

Hun nevner også at det for tiden samarbeides med friluftplaner for Flakkeheia.

– De har både ekspertise og erfaring, som vi gjerne betaler litt for å få del i, slår Eieland fast, og oppfordrer Birkelandsfolk til å benytte gapahukene og ellers turområdene i Birkenes.

Truls E. Thonhaugen
tt@bavisa.no

AKTIVITET: Holmgang – flere muligheter for å holde seg i aktivitet ved Ogge.

TIMEPLAN: Krossen skole med kano på timeplanen.

MIDT-AGDER FRILUFTSRÅD

Vestre Strandgate 22, 4611 Kristiansand

Telefon: 95 85 11 11

post@midt-agderfriluft.no

www.midt-agderfriluft.no